

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ

ОПШТИНЕ ВРБАС

БРОЈ 25. ВРБАС 28. ДЕЦЕМБАР 2023. ГОДИНА LVII

117.

На основу члана 32. став 1. тачка 6. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС“, број 129/2007, 83/2014-други закон, 101/2016-други закон, 47/2018 и 111/2021-други закон) и члана 36. став 1. тачка 6. Статута општине Врбас („Службени гласник РС“, број 26/18 и 9/22), Скупштина општине Врбас, на седници одржаној 28. децембра 2023. године, донела је

О Д Л У К У

О Д О Н О Ш Е Њ У Л О К А Л Н О Г А К Ц И О Н О Г П Л А Н А ЗА ДЕЦУ ОПШТИНЕ ВРБАС ЗА ПЕРИОД 2024-2027. ГОДИНЕ

Члан 1.

Доноси се Локални акциони план за децу општине Врбас за период 2024-2027. године.

Члан 2.

Локални акциони план за децу општине Врбас за период 2024-2027. године саставни је део ове Одлуке.

Члан 3.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од објављивања у „Службеном листу општине Врбас“.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ВРБАС
Број: 011- 70/2023-I/01
Дана: 28. децембра 2023. године
Врбас

Председник Скупштине општине,
Сања Жигић, с.р.

ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА ДЕЦУ ОПШТИНЕ ВРБАС ЗА ПЕРИОД ОД 2024 – 2027. ГОДИНЕ

Садржај

УВОД.....	
1. ИСТРАЖИВАЊЕ О ПОЛОЖАЈУ И ПОТРЕБАМА ДЕЦЕ НА ПОДРУЧЈУ ОПШТИНЕ ВРБАС.....	
РАДНА ГРУПА ЗА ИЗРАДУ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА ДЕЦУ.....	
ОПШТИНА ВРБАС – ОСНОВНИ ПОДАЦИ	
2. ПРИОРИТЕТНЕ ОБЛАСТИ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА ДЕЦУ	
2.1. ОБРАЗОВАЊЕ ДЕЦЕ.....	
2.2. ПСИХОФИЗИЧКИ РАЗВОЈ.....	
2.3. СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА ДЕЦЕ.....	
2.4. БЕЗБЕДНОСТ ДЕЦЕ.....	
2.5. КУЛТУРА И ИНФОРМИСАЊЕ.....	
2.6. ПОДРШКА РОДИТЕЉСТВУ И СТРУЧЊАЦИМА.....	
2.7. ПРАЋЕЊЕ И ОСТВАРИВАЊЕ ДЕЧИЈИХ ПРАВА.....	
3. МЕХАНИЗМИ ОДРЖИВОСТИ.....	

У В О Д

Локални акциони план за децу је стратешки документ општине Врбас у склопу којег су мапиране потребе, циљеви и активности у области унапређења положаја деце са подручја општине Врбас у периоду од 2024-2027. године.

Основна сврха Локалног акционог плана за децу општине Врбас за период од 2024-2027. године (у даљем тексту ЛАП) као стратешког документа је да мапира потребе и дефинише правце деловања општине Врбас и релевантних носилаца активности у области унапређења положаја деце и дефинише очекиванерезултате као и индикаторе и механизме за евалуацију реализованих активности током трогодишњег периода, што ће допринети побољшању положаја деце и квалитета живота.

ЛАП-ом се предвиђа на који начин ће локална самоуправа у сарадњи са релевантним актерима улагати труд за стварање окружења које подстиче позитиван психосоцијални развој деце. Иницирањем, израдом и усвајањем ЛАП-а за децу локална заједница показује спремност да ради на стварању окружења по мери деце. ЛАП за децу је први локални стратешки документ коме је у фокусу дете и представља инструмент за остваривање права детета и унапређење положаја деце на подручју општине Врбас.

Локални акциони план за децу реферише се на следеће међународне документе:

- Закон о ратификацији конвенције Уједињених нација о правима детета;
- Повеља Уједињених нација;
- Универзална декларација о људским правима;
- Међународни пакт о грађанским и политичким правима;
- Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима;
- Конвенција о укидању свих облика дискриминације жена;
- Међународна конвенција о заштити права свих радника миграната и чланова њихових породица;
- Конвенција о правима особа са инвалидитетом;
- Међународна конвенција за заштиту свих лица од присилног нестанка.

Локални акциони план за децу реферише се на следеће националне и локалне документе:

- Декларација „Свет по мери деце”;
- Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица;
- Породични закон;
- Закон о социјалној заштити;
- Општи протокол за заштиту деце од злостављања и занемаривања;
- Стратегија подстицања рађања;
- Стратегија за смањење сиромаштва у Србији;
- Стратегија развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године;
- Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2016. до 2025. године;
- Стратегија јавног здравља у Републици Србији 2018-2026. године;
- Стратегија за превенцију и заштиту деце од насиља за период од 2020. до 2023. године;
- Национална стратегија за младе за период 2015-2025. године;
- План развоја општине Врбас за период од 2022-2030. године;
- Стратешки план развоја социјалне заштите општине Врбас за период 2023-2028. године;

- Локални акциони план за младе општине Врбас за период 2020-2024. године;
- Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња у општини Врбас за период 2022-2026. године;
- Одлука о финансијској подршци породици са децом („Службени лист општине Врбас бр. 9/2018, 23/2020, 34/2020, 31/2021 и 26/2022).

Општина Врбас има за циљ унапређивање системске подршке побољшању демографске слике у општини Врбас кроз спровођење мера популационе политике садржаних у Одлуци о финансијској подршци породици са децом („Службени лист општине Врбас бр. 9/2018, 23/2020, 34/2020, 31/2021 и 26/2022), учешћа у пројектима које спроводи Министарство за бригу о породици и демографију, уз подршку УНИЦЕФ-а и Сталне конференције градова и општина, информисања родитеља о правима из области друштвене бриге о деци садржаних у Информатору о правима из области друштвене бриге о деци, учешћа професионалаца у јавном сектору који раде послове који се односе на здравствену, социјалну заштиту деце или област друштвене бриге о деци у локалној самоуправи.

Основни и обавезујући стратешки документ који се односи на права детета, Конвенција Уједињених нација о правима детета, има за циљ унапређење остваривања права детета на основу које се планирају мере и активности у процесу управљања по мери детета у локалној заједници и улогом ЈЛС у обезбеђивању једнаких шанси за сву децу.

ИСТРАЖИВАЊЕ О ПОЛОЖАЈУ И ПОТРЕБАМА ДЕЦЕ НА ПОДРУЧЈУ ОПШТИНЕ ВРБАС

За потребе реализације истраживања о положају и потребама деце на подручју општине Врбас радна група за израду „Локалног акционог плана за децу општине Врбас од 2024. до 2027. године“, у сарадњи са Сомборским едукативним центром је креирао инструменте за истраживање и спровео истраживање за израду стратешког документа. Стручни тим који је обрађивао резултате истраживања из Сомборског едукативног центра чине: Ивана Бараћ (педагог), Ружица Ракинић (спец. педагог), Ивана Кулић (соц. радник), Милица Лугумерски (психолог) и доц. др Дејан Ђорђић (педагог и методолог истраживања).

Стручни тим из Сомборског едукативног центра је креирао четири упитника прилагођена профилиу циљних група (упитник за родитеље, упитник за децу средњошколског узраста и упитник за стручњаке који раде са децом), као и сет питања за фокус групе основношколског и предшколског узраста.

Квантитативно истраживање:

Квантитативни део истраживања спроведен је путем анкетног истраживања на узорку деце средњошколског узраста, узорку родитеља и узорку стручњака, са засебним формама инструмената за сваку циљну групу. Инструменти су у себи садржавали питања отвореног типа, питања затвореног типа и питања комбинованог типа.

У склопу квантитативног истраживања обухваћено је 183 деце средњошколског узраста (124 девојчица и 59 дечака, просечног узраста 16,57 година, од чега 55 ученика из насељених места и 128 из града, пригодан узорак из Гимназије „Жарко Зрењанин“ и Средње стручне школе „4.јули“); 178 родитеља (48 очева и 130 мајки, 118 родитеља из града и 56 родитеља из насељених места, 10 родитеља деце са сметњама а 16 родитеља означили су да припадају осетљивим групама); 49 стручњака који раде са децом (45 жене и 4 мушкарца различитих

занимања, узорком обухваћено највише наставника и васпитача).

Квалитативно истраживање:

У склопу квалитативног истраживања реализовано је пет фокус група. Првом фокус групом била су обухваћена деца која иду у вртић „Цицибан“ у Змајеву (укупно десеторо деце). Друга фокус група била је састављена од деце из вртића „Бубица“, у Врбасу (укупно дванаесторо деце). Реализатори: Бојана Јоковић Делић, стручни сарадник психолог и васпитачи Сузана Збућновић и Мирјана Бајагић. Трећа и четврта фокус група деца која похађају основну школу у Куцури (10 ученика од I до IV разреда и 10 ученика од V до VIII разреда). Реализатор: Сенка Мученски са сарадницима из ОШ „Братство јединство“ из Куцуре.

Пета фокус група деца која похађају основну школу у граду (10 ученика од I до IV разреда и 10 ученика од V до VIII разреда). Реализатор: ОШ „20. октобар“ из Врбаса.

Након имплементације квалитативног и квантитативног истраживања, доц. др Дејан Ђорђевић (педагог и методолог истраживања) је урадио статистичку обраду података квантитативног дела истраживања.

Након обраде квантитативних података доц. др Дејан Ђорђевић је креирао сет препорука на основу статистичке анализе података и транскрипта фокус групних интервјуа. Сет препорука је коришћен као полазна основа за дефинисање специфичних циљева и активности садржаних у ЛАП-у за децу. Најзначајнији налази истраживања представљени су у уводним деловима појединачних приоритетних области.

РЕЗУЛТАТИ – РОДИТЕЉИ

Табела 1. Експлорација узорка према основним социодемографским варијаблама

		Н	%	М
Пол	Мушки	48	27,0%	
	Женски	130	73,0%	
Старост				39,05
Место становања	Град	118	67,8%	
	Село	56	32,2%	
Број деце	0	0	0,0%	
	1	56	32,1%	
	2	80	44,9%	
	3	37	20,8%	
	4	2	1,1%	
	5	2	1,1%	
Дете са сметњама у развоју	Да	10	5,6%	
	Не	167	94,4%	
Да ли припадате некој од следећих осетљивих група?	Не	15	48,4%	
	Особе са инвалидитетом	2	6,5%	
	Особе Ромске националности	1	3,2%	
	Избеглице, интерно расељена лица, повратници у поступку реадмисије	1	3,2%	
	Самохране родитељи	9	29,0%	
	Корисници новчане социјалне помоћи	3	9,7%	
	друго	0	0,0%	

У узорку родитеља највише је било испитаника женског пола (73%). Просечна старост

испитаника била је 39,05 година. По месту становања, око две трећине испитаника живи у граду и трећина на селу. Број деце, коју имају испитаници, креће се од 1 до 5 деце, с тим да је највише родитеља са двоје деце (44,9%). 5,6% родитеља извештава да има децу са сметњама у развоју, а као сметње наводе аутизам, вишеструке сметње, мишићна дистрофија, дисграфја и АДХД. Око половине испитаника наводи да не припада ни једној од осетљивих група, док од оних који наводе највише њих наводи да су самохрани родитељи (29%).

Табела 2. Бесплатни садржаји за децу

	Потребно је		Ниеј потребно	
	ф	%	ф	%
Помоћ у учењу и изради домаћих задатака	117	78,0%	33	22,0%
Припрема за пријемни (завршни) испит	139	93,3%	10	6,7%
Уметничке секције (свирање, певање, драмске, ликовне и сл.)	147	90,2%	16	9,8%
Часови страних језика	148	94,9%	8	5,1%
Спортске активности	157	94,0%	10	6,0%
Курсеви програмирања, дизајна, ИТ и слично	129	86,0%	21	14,0%
Курсеви животних/практичних вештина	143	91,7%	13	8,3%

Испитаници, у више од 90% случајева, наводе да је потребно организовати бесплатне следеће садржаје за децу: припрема за пријемни (завршни) испит, уметничке секције (свирање, певање, драмске, ликовне и сл.), часови страних језика, спортске активности и курсеви животних/практичних вештина. У нешто мањем проценту наводе да је потребно организовати курсеве програмирања, дизајна, ИТ и слично (86%) и помоћ у изради домаћих задатака (78%). Свега неколико родитеља наводи да је потребно организовати активности за бригу о свом здрављу, помоћ при социјализацији, курсеве самоодбране и НТЦ активности.

Уколико би им била потребна додатна подршка у вези са психофизичким развојем детета родитељи би се најчешће обратили психијатру, педагогу, психологу, педијатру или дефектологу.

Табела 3. Процена квалитета постојећег садржаја за децу

	М
Спортске активности	3,50
Организовани рекреативни боравак у природи (кампови, планинарење, бициклизам, пешачење и сл.)	2,32
Школе језика за децу	3,34
Музичке секције/активности	3,14
Драмске секције	2,70
Ликовне/креативне активности	2,85
Математичко-логичке активности	2,64
ИТ курсеви (програмирања, дизајна и сл.)	2,07
Курсеви животних/практичних вештина	1,94
Развијање личних потенцијала (самопоуздање, емоционална писменост, свесна пажња и сл.)	1,97

Активности забавног садржаја	2,94
------------------------------	------

Испитаници су имали задатак да поједине активности процене на скали од 1 до 5, где 1 значи лошији квалитет, а број 5 значи одличан квалитет. Испитаници су са највишом оценом проценили квалитет спортских активности (3,50), те школе за децу (3,34) и музичке секције/активности (3,14). Најлошије оцењен је квалитет курсева животних/практичних вештина (1,94) и активности развијања личних потенцијала (самопоуздање, емоционална писменост, свесна пажња и сл.) (1,97).

Табела 4. Неопходност појединих садржаја за децу

	Потребно		Није потребно	
	ф	%	ф	%
Едукације о очувању сопственог здравља	165	100,0%	0	0,0%
Едукације о репродуктивном здрављу у вишим разредима основне школе	169	96,6%	6	3,4%
Психолошко саветовалиште	169	94,9%	9	5,1%
Школа бонтона	159	93,5%	11	6,5%
Радионице на тему болести зависности	172	97,7%	4	2,3%
Радионице о решавању конфликта, ненасиљу и толеранцији	170	97,1%	5	2,9%
Радионице о пажњи, концентрацији и организовању времена	159	89,8%	18	10,2%
Едукација о томе како да науче успешније да уче	158	89,3%	19	10,7%
Позоришне представе	172	97,2%	5	2,8%
Биоскопи на отвореном	155	88,1%	21	11,9%
Музички фестивали	163	93,7%	11	6,3%
Филмски фестивали	164	94,3%	10	5,7%
Креативне/ликовне радионице	165	94,8%	9	5,2%
Драмске радионице	166	96,0%	7	4,0%
Музичке радионице	164	95,3%	8	4,7%
Уметнички кампови	152	88,4%	20	11,6%
Курсеви фотографисања	140	81,4%	32	18,6%
Новинарске/литерарне секције	151	88,3%	20	11,7%

Родитељи наводе да су све активности побројане у табели потребне деци, а са највећим процентом се издвајају едукација о очувању сопственог здравља, едукација о репродуктивном здрављу, радионице о болести зависности, решавању конфликта, ненасиљу, толеранцији, позоришне представе, музички фестивали, филмски фестивали, ликовне и драмске радионице и школа бонтона.

Табела 5. Проблеми међу децом

	М
Мањак физичке активности	4,28
Конзумирање брзе/нездраве хране	4,43
Све ранији почетак конзумације алкохола	4,56
Све ранији почетак конзумирања цигарета	4,62
Употреба дроге	4,65
Некритичко коришћење интернета	4,54
Провођење превише времена пред рачунаром, лаптопом, телефоном, таблетом и сл.	4,64
Недостатак вештина комуникације у свакодневном животу	4,39
Недовољна информисаност у вези са емоционалном интелигенцијом	4,20
Прилагођавање школском животу	3,83
Недостатак пажње и концентрације	4,27

Родитеље смо питали да на скали од 1 до 5 означе колико одређене ствари представљају проблем по данашњу децу. Све наведене ставке имају просечну оцену изнад 4, осим ставке прилагођавања школском животу, тако да је потребно обратити пажњу на њих приликом писања ЛАП-а.

Табела 6. Социјална дистанца

	уопште се не слажем		не слажем се		нити се слажем, нити се не слажем		слажем се		слажем се у потпуности	
	ф	%	ф	%	ф	%	ф	%	ф	%
У реду ми је да се моје дете дружи са вршњацима друге националности	2	1,2%	0	0,0%	2	1,2%	15	8,8%	152	88,9%
Деци са сметњама у развоју није место у редовним школама	55	32,9%	30	18,0%	52	31,1%	18	10,8%	12	7,2%
У реду ми је да моје дете одлази код пријатеља друге вероисповести на прославу верских празника	1	0,6%	3	1,8%	7	4,1%	27	15,8%	133	77,8%
Ученици са села имају једнаке могућности као и ученици који живе у граду	33	19,8%	48	28,7%	34	20,4%	12	7,2%	40	24,0%
Сиромашнија деца се теже уклапају у друштво	21	12,3%	23	13,5%	55	32,2%	41	24,0%	31	18,1%
Сметало би ми да се моје дете игра на улици са дететом из мигрантске породице	44	26,3%	47	28,1%	48	28,7%	16	9,6%	12	7,2%
Сметало би ми да се моје дете дружи са вршњаком/вршњакињом хомосексуалне оријентације	32	18,8%	38	22,4%	45	26,5%	22	12,9%	33	19,4%
Сметало би ми да моје дете на екскурзији дели собу са вршњаком ромске етничке припадности	67	39,6%	42	24,9%	50	29,6%	5	3,0%	5	3,0%
Деца са сметњама у развоју су једнако третирана од стране вршњака као и деца која немају сметње у развоју	28	16,4%	63	36,8%	57	33,3%	13	7,6%	10	5,8%

Највећи број испитаника, преко 90%, се слаже да им је у реду да се њихово дете дружи са децом друге националности и да њихово дете одлази код пријатеља друге вероисповести на прославу верских празника. Да деци са сметњама у развоју није место у редовним сматра 18% родитеља и трећина нити се слаже, нити се не слаже. Око половине родитеља се не слаже да ученици са села имају једнаке шансе као ученици из града, да су деца са сметњама једнако третирана од стране вршњака као и деца без сметњи у развоју. Око трећине родитеља изјављује да би им сметало да се њихово дете дружи са ученицима хомосексуалне оријентације.

РОДИТЕЉИ ДЕЦЕ УЗРАСТА ОД 0-3 ГОДИНЕ

Табела 7. Информисање родитеља деце узраста 0-3 године

	никада		понекад		често	
	ф	%	ф	%	ф	%
Породица и пријатељи	1	2,0%	17	34,7%	31	63,3%
Друштвене мреже (Facebook, Инстаграм, Youtube и сл.)	10	21,3%	24	51,1%	13	27,7%
Интернет портали посвећени психофизичком развоју и здрављу детета	8	17,0%	17	36,2%	22	46,8%
ТВ	10	21,7%	17	37,0%	19	41,3%
Дом здравља/изабрани лекар	0	0,0%	20	40,8%	29	59,2%
Стручна литература	8	17,4%	24	52,2%	14	30,4%
Едукације/семинари	24	57,1%	10	23,8%	8	19,0%

Родитељи деце узраста од 0 до 3 године најчешће се информишу о психофизичком развоју и здрављу детета путем породице и пријатеља (63,3% често), те дома здравља/изабраног лекара (59,2%), интернет портала који су посвећени психофизичком развоју (46,8%) и ТВ-а (41,3%).

Табела 8. Заинтересованост за Школу родитељства

	Да, заинтересован(а) сам.		Нисам заинтересован(а).	
	ф	%	ф	%
Да ли сте заинтересовани за Школу родитељства?	34	70,8%	14	29,2%

За Школу родитељства је заинтересовано чак 70,8% родитеља деце узраста од 0 до 3 године.

РОДИТЕЉИ ДЕЦЕ УЗРАСТА ОД 4 ГОДИНЕ ДО ПОЛАСКА У ШКОЛУ

Табела 9. Потребна подршка

	Потребна ми је		Није ми потребна	
	ф	%	ф	%
Правна/административна подршка у остваривању права (дечији додаток, новчана помоћ, поврат пореза и сл.)	10	23,3%	33	76,7%
Стручна подршка (психолог, дефектолог, педијатар и сл.)	14	34,1%	27	65,9%
Помоћ око чувања деце	16	41,0%	23	59,0%
Психолошка/саветодавна подршка родитељима	19	47,5%	21	52,5%

Родитељи највише изјављују да им је потребна подршка у виду саветодавне/психолошке подршке (47,5%) и помоћ око чувања деце (41%).

Табела 10. Упознатост са радом ИРК

	Познато ми је		Није ми познато	
	ф	%	ф	%
Интерресорна комисија (ИРК) за процену потреба за пружањем додатне образовне, здравствене или социјалне подршке детету и ученику. Знате ли како покренути поступак за додатном подршком?	16	36,4%	28	63,6%

Око две трећине родитеља нису упознати са тиме како се покреће поступак пред ИРК.

РОДИТЕЉИ ДЕЦЕ ОСНОВНОШКОЛСКОГ УЗРАСТА

Табела 11. Безбедност деце

		ф	%
Да ли мислите да је Ваш комшилук довољно безбедан да би се Ваше дете могло играти/проводити време са другом децом на улици без Вашег надзора?	Да	81	75,0%
	Не	7	6,5%
	Нисам сигуран	20	18,5%
Да ли Ваше дете проводи време на улици са другом децом без надзора одрасле особе?	Да	89	84,8%
	Не	16	15,2%

На питање Да ли мислите да је Ваш комшилук довољно безбедан да би се Ваше дете могло играти/проводити време са другом децом на улици без Вашег надзора 75% родитеља одговара потврдно, а на питање да њихово дете проводи време на улици са другом децом без надзора одрасле особе изјављује 84,8% испитаника.

Табела 12. Реаговање на насиље

	Реагује		Не реагује	
	ф	%	ф	%
Физичко насиље (ударање, чупање, гурање, шамарање и сл.)	90	87,4%	13	12,6%
Емоционално/психолошко насиље (вређање, називање погрдним именима, претње и сл.)	84	82,4%	18	17,6%
Сексуално насиље/узнемиравање (непримерено додиривање без пристанка, “добацивање“ са сексуалном конотацијом и сл.)	90	92,8%	7	7,2%
Дигитално насиље (увредљиви коментари, злоупотреба фотографија, објављивање фотографија и снимака без пристанка друге особе, слање увредљивих садржаја, крађа идентитета и сл.)	89	90,8%	9	9,2%

Родитељи изјављују да школа углавном реагује на насиље које се дешава у школи и то највише на сексуално насиље, те на дигитално, физичко и на крају на емоционално односно психолошко насиље.

Табела 13. Самосталност у школском раду

	Потпуно је самостална (самосталан)		Потребна јој/му је подршка у раду		Похађа додатну наставу, иде на такмичења	
	ф	%	ф	%	ф	%
Какав је Ваш став о самосталности Вашег детета у обављању школских обавеза?	68	63,6%	27	25,2%	12	11,2%

Сваки четврти родитељ изјављује да је његовом детету потребна подршка у обављању школских обавеза, 63,6% извештава да је њихово дете потпуно самостално у обављању школских обавеза, а 11,2% њих означава да њихово дете похађа додатну наставу и иде на такмичења.

Табела 14. Став о онлајн настави

	Позитиван		Негативан		Неутралан	
	ф	%	ф	%	ф	%
Какав је Ваш став о онлајн настави?	13	12,1%	55	51,4%	39	36,4%

Око половине родитеља има негативан став о онлајн настави, 36,4% родитеља има неутралан став и 12,1% има позитиван став.

На питање да процене колико су упознати са садржајима које њихово дете посећује на интернету, родитељи одговарају са просечном оценом од 4,05 од могућих максималних 5.

Табела 15. Информисање родитеља деце основношколског узраста

	никада		понекад		често	
	ф	%	ф	%	ф	%
Породица и пријатељи	1	1,0%	20	19,4%	82	79,6%
Друштвене мреже (Facebook, Инстаграм, Youtube и сл.)	13	12,7%	32	31,4%	57	55,9%
Интернет портали/онлине новине	15	14,6%	32	31,1%	56	54,4%
ТВ	27	26,5%	43	42,2%	32	31,4%
Плакати, флајери, билборди и сл.	16	16,5%	46	47,4%	35	36,1%

Родитељи деце основношколског узраста највише се информишу преко породице и пријатеља (79,6% често), те преко друштвених мрежа (55,6% често) и преко интернет портала (54,4% често).

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА- СРЕДЊОШКОЛЦИ

Табела 1. Опис узорка

		Н	М
Пол	Мушки	59	
	Женски	124	
Старост			16,57
Место становања	Град	128	
	Село	55	

У узорку је било укупно 183 средњошколца, од којих 59 мушког пола и 124 женског пола. Просечан узраст је 16,57 година. Највише испитаника живи у граду, њих 128, док 55 живи на селу.

Табела 2. Помоћ у вези са избором факултета

		Ф	%
Да ли знаш коме у граду или у школи можеш да се обратиш за савет приликом доношења одлука у вези са избором факултета или каријером?	Да	106	59,6%
	Не	27	15,2%
	Нисам сигуран	45	25,3%

На питање : „Да ли знаш коме у граду или у школи можеш да се обратиш за савет приликом доношења одлука у вези са избором факултета или каријером?“ 59,6% испитаника одговара да зна коме може да се обрати, сваки четврти испитаник није сигуран и 15,2% њих не зна коме може да се обрати.

Табела 3. Неопходност одређених знања

	М
Рад на рачунару	3,91
Рад на интернету	4,19

Пословна комуникација, писање мејлова, дописа и сл.	3,82
Познавање енглеског језика	4,29
Познавање других страних језика осим енглеског	2,93
Писање СВ-а	3,69
Обука из медијске писмености	3,10
Еколошко образовање	3,20
Знање о репродуктивном здрављу	3,74

Питали смо средњошколце да процене од 1 до 5 колико су им битна одређена знања или вештине. У Табели 3 приказане су просечне вредности одговора. Истичу да су им знања која се тичу рада на интернету ($M=4,19$) и познавање енглеског језика ($M=4,29$), нека од најпотребнијих знања, иако су високо вредновани и рад на рачунару, пословна комуникација и знање о репродуктивном здрављу.

Табела 4. Заинтересованост за похађање обука

	Да		Не	
	ф	%	ф	%
Онлајн маркетинг	118	65,2%	63	34,8%
Креирање успешних Youtube канала	47	25,7%	136	74,3%
Креирање/дизајнирање садржаја за друштвене мреже	100	55,2%	81	44,8%
Коришћење програма за обраду видеа	80	44,0%	102	56,0%
Руковање мултимедијалном опремом (фотоапарат, дрон, камера и сл.)	107	58,8%	75	41,2%
Вештине јавног наступа	79	43,2%	104	56,8%
Копиврајтинг (писање текстова)	76	41,8%	106	58,2%
Бонтон (културна комуникација путем електронских канала – Инстаграм, Facebook, Вибер, СМС, емаил и сл.)	118	64,8%	64	35,2%

Највише испитаника изражава заинтересованост за обуке онлајн маркетинга (65,2%) и бонтона (културна комуникација путем електронских канала – Инстаграм, Facebook, Вибер, СМС, мејл и сл.) (64,8%), те за руковање мултимедијалном опремом (фотоапарат, дрон, камера и сл.) (58,8%) и креирање /дизајнирање садржаја за друштвене мреже (55,2%).

Табела 5. Волонтирање и размене

		ф	%
		Да ли си некад волонтирао (на пример, хуманитарне акције, јавне акције, помоћ суграђанима, у активностима невладиних организација или Црвеног крста и сл.)	Да
	Не	118	64,8%
Да ли би учествовао у неком од програма међународне размене ученика Интеркултура?	Да	100	54,9%
	Не	82	45,1%

На питање, да ли су некада волонтирали, трећина испитаника означава да јесте волонтирала, док би 54,9% испитаника учествовало у програму интеркултуралне размене-интеркултура. Они који су волонтирали то су најчешће радили у оквиру Црвеног крста или хуманитарних акција.

Табела 6. Информисање о репродуктивном здрављу

		Одговори		Процент од укупног броја испитаника
		Н	%	
Где се информисете о репродуктивном здрављу?	Родитељи	127	31,9%	70,6%
	Рођаци	15	3,8%	8,3%
	Школа (наставник, педагог, психолог и сл)	50	12,6%	27,8%
	Вршњаци	38	9,5%	21,1%
	Дом здравља	64	16,1%	35,6%
	Интернет	93	23,4%	51,7%
	Не информисем се	11	2,8%	6,1%
Укупно		398	100,0%	221,1%

О репродуктивном здрављу највише испитаника информисе се преко родитеља (70,6%). Око половина њих се информисе на интернету, у Дому здравља 35% испитаника, у школи 27,8% испитаника и преко вршњака 21,1%.

Табела 7. Јављање за помоћ у вези са менталним здрављем

		ф	%
Да ли би се јавио психологу/психотерапеуту/саветнику уколико би имао неки проблем (узнемиреност, емотивни проблем, проблем у породици, усамљеност и слично)	Да	95	52,2%
	Не	55	30,2%
	Нисам сигуран	32	17,6%

На питање: „ Да ли би се јавио психологу/психотерапеуту/саветнику уколико би имао неки проблем?“ половина испитаника одговара да би се јавило, 30,2% се не би јавили и 17,6% нису сигурни.

Табела 8. Теме о којима би волели да причају са психологом/терапеутом

	Да		Не	
	ф	%	ф	%
Емоције	106	58,2%	76	41,8%
Контрола беса	95	52,2%	87	47,8%
Љубавни проблеми	63	34,8%	118	65,2%
Проблеми са вршњацима	86	47,8%	94	52,2%
Породични проблеми	70	38,5%	112	61,5%
Самопоуздање	82	45,3%	99	54,7%
Узнемиреност	97	53,3%	85	46,7%
Депресија	90	49,2%	93	50,8%
Страхови и фобије	81	44,5%	101	55,5%
Доживљај сопственог тела	51	28,2%	130	71,8%
Несхваћеност/неприхватање	82	45,1%	100	54,9%
Усамљеност	75	41,2%	107	58,8%

Средњошколци би највише волели да причају са психологом/терапеутом/саветником о својим емоцијама, контроли беса, узнемирености, депресији, проблемима са вршњацима, самопоуздању, страховима и фобијама, несхваћености, неприхватању и усамљености. Широк дијапазон проблема о којима би волели да причају указују на неопходност обезбеђивања овакве врсте услуга.

Табела 9. Конзумирање психоактивних супстанци

		ф	%
Да ли пушиш цигарете?	Да	33	18,0%
	Не	137	74,9%
	Понекад	13	7,1%
Колико често конзумираш алкохол?	Свакодневно	3	1,6%
	2-3 пута недељно	13	7,1%
	Једном недељно	32	17,6%
	Једном до два пута месечно	67	36,8%

	Само једном сам пробао алкохол	29	15,9%
	Никада	38	20,9%
Да ли си некад пробао психоактивне супстанце попут марихуане, хашиша, кокаина, хероина, спиди и слично?	Да	19	10,4%
	Не	164	89,6%

Од укупног броја испитаника њих 18% извештава да редовно конзумира цигарете и 7,1% њих да то раде повремено. Алкохол никада не конзумира 20,9% средњошколаца, 36,8% то чине једном до два пута месечно, 17,6% једном недељно, 15,9 је само једном пробало алкохол, 7,1% то чини два до три пута недељно и 1,6% свакодневно.

Табела 10. Индикатори прихватања различитости

	Уопште се не слажем		Не слажем се		Нити се слажем, нити се не слажем		Слажем се		Слажем се у потпуности	
	ф	%	ф	%	ф	%	ф	%	ф	%
Радо бих ишао у одељење са учеником који користи инвалидска колица	10	5,5%	5	2,7%	21	11,5%	27	14,8%	120	65,6%
На екскурзији бих делио собу са вршњаком ромске етничке припадности	28	15,3%	13	7,1%	45	24,6%	32	17,5%	65	35,5%
Сметало би ми да имам пријатеља хомосексуалне оријентације	76	41,5%	17	9,3%	35	19,1%	12	6,6%	43	23,5%
Отишао бих на прославу верског празника у породицу пријатеља који је другачије веоисповести	8	4,4%	5	2,7%	18	9,8%	42	23,0%	110	60,1%
Деци са сметњама у развоју није место у редовним школама	63	34,6%	25	13,7%	36	19,8%	29	15,9%	29	15,9%
Ученици са села имају једнаке могућности као и ученици који живе у граду	17	9,3%	4	2,2%	17	9,3%	27	14,8%	118	64,5%
Сиромашнија деца се теже уклапају у друштво	31	16,9%	16	8,7%	60	32,8%	39	21,3%	37	20,2%
Било би ми у реду уколико би се породица миграната уселила у кућу/стан поред мене	68	37,2%	20	10,9%	45	24,6%	30	16,4%	20	10,9%
У реду ми је да се дружим са вршњацима друге националности	6	3,3%	5	2,7%	13	7,1%	20	10,9%	139	76,0%

Око 80% испитаника одговара да би ишло у школу са учеником који користи инвалидска колица, док 22,4% њих не би делило собу са учеником ромске националности. Сваки трећи испитаник се слаже да би му сметало да има пријатеља хомосексуалне оријентације, да деци са сметњама није место у редовним школама. 40,5% испитаника се слаже да се сиромашна деца теже уклапају у друштво, 48,1% би имало проблем да им се мигрантска породица досели у комшилук. Највећу толеранцију показују у погледу дружења са вршњацима других националности и вероисповести.

Табела 11. Присутност насиља међу средњошколцима

	М
Физичко насиље	2,64
Емоционално/психолошко насиље	3,25
Сексуално насиље	1,69
Онлајн насиље	2,96
Економско насиље	2,23
Породично насиље	2,48
Насиље у везама младих	2,56
Вршњачко насиље	3,02

Средњошколци извештавају да је најприсутније емоционално/психолошко насиље, те вршњачко насиље.

Табела 12. Осећај безбедности

	М
Школа	3,95
Породица	4,80
Вршњаци/друштво	4,32
На путу од куће до школе	3,86
На интернету	3,58
У вечерњим изласцима	3,39

Средњошколци се најбезбедније осећају у својој породици и са вршњацима и друштвом, те нешто мање у школи, на путу од куће до школе, на интернету и вечерњим изласцима. Као неке од небезбедних локација наводе неосветљене и мрачне улице, кафић Тврђава, аутобуску и железничку станицу, паркове и Пиро блок.

Табела 13. Непријатност на интернету

		ф	%
Да ли си некада доживео неку непријатност на интернету	Да	69	37,9%
	Не	95	52,2%
	Нисам сигуран	18	9,9%

На питање: „Да ли си некада доживео неку непријатност на интернету попут: хаковања профила, слање увредљивих садржаја (коментара, фотографија), постављање твојих фотографија/видеа које ниси желео да буду објављене и слично?“, 52,2% испитаника одговара са Не, 37,9% са Да и 9,9% није сигурно.

Табела 14. Информисање о дешавањима у граду

	Никада		Понекад		Често	
	ф	%	ф	%	ф	%
Породица	14	7,8%	88	48,9%	78	43,3%
Друштвене мреже (Facebook, Инстаграм, Youtube и сл.)	3	1,6%	42	23,1%	137	75,3%
Интернет портали	36	19,8%	64	35,2%	82	45,1%
ТВ	63	34,8%	86	47,5%	32	17,7%
Новине	150	82,4%	25	13,7%	7	3,8%
Вршњаци	7	3,8%	38	20,9%	137	75,3%
Школа	24	13,2%	104	57,1%	54	29,7%
Улица (плакати, флајери, огласне табле)	77	46,7%	66	40,0%	22	13,3%

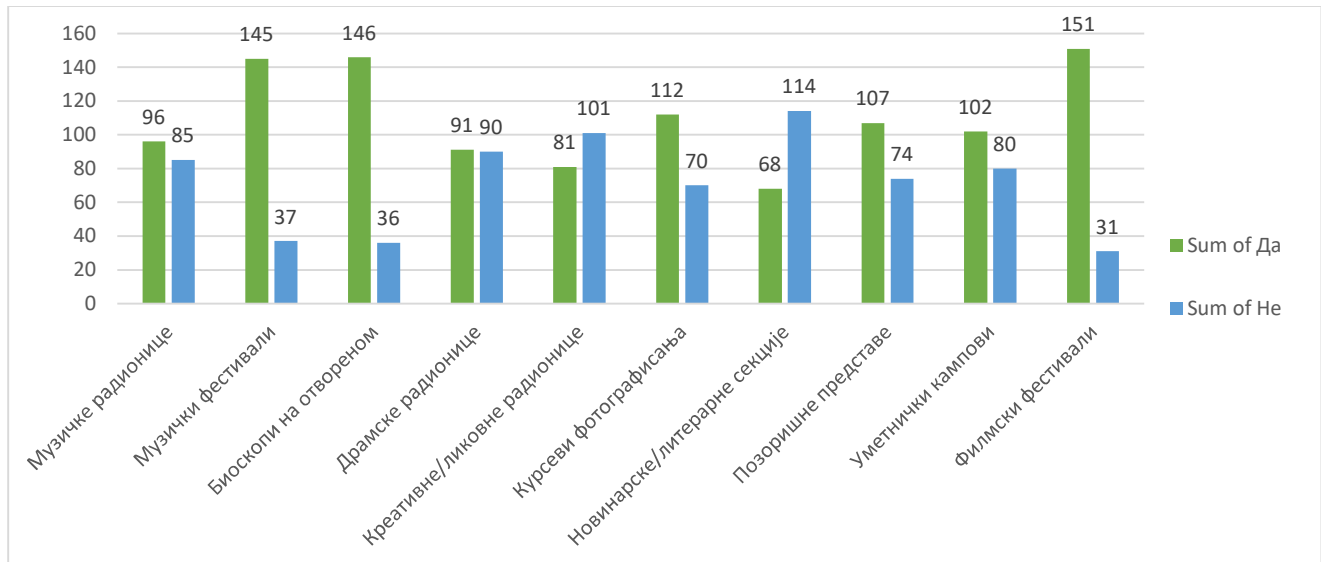
О дешавањима у граду средњошколци се највише информишу путем друштвених мрежа и вршњака, па онда преко породице, интернет портала и школе.

Табела 15. Потреба за уметничким/културним садржајима

	Да		Не	
	ф	%	ф	%
Позоришне представе	107	59,1%	74	40,9%
Биоскопи на отвореном	146	80,2%	36	19,8%
Музички фестивали	145	79,7%	37	20,3%
Филмски фестивали	151	83,0%	31	17,0%

Креативне/ликовне радионице	81	44,5%	101	55,5%
Драмске радионице	91	50,3%	90	49,7%
Музичке радионице	96	53,0%	85	47,0%
Уметнички кампови	102	56,0%	80	44,0%
Курсеви фотографисања	112	61,5%	70	38,5%
Новинарске/литерарне секције	68	37,4%	114	62,6%

Средњошколци сматрају да је потребно више свих уметничких и културних садржаја, а пре свега филмских фестивала, биоскопа на отвореном и музичких фестивала. Негде око 50-60% испитаника се опредељује за друге садржаје, а 37,4% сматра да су новинарске и литерарне секције потребне.

РЕЗУЛТАТИ -СТРУЧЊАЦИ

Табела 1. Структура узорка

		ф	М
Пол	Мушки	4	
	Женски	45	
Старост			45,77
занимање	васпитач	20	
	медицинска сестра васпитач	4	
	наставник	18	
	педагог	3	
	психолог	2	
	секретар школе	1	
	дефектолог	1	
Искуство рада са децом			16,79

У истраживању је укупно учествовало 49 стручњака, од којих највише васпитача и наставника у школама. Узорак чини 45 испитаника женског и 4 испитаника мушког пола који имају у просеку 45,77 година и просечну дужину од 16,79 година рада са децом.

Табела 2. Безбедност деце

		Одговори		Процент укупног броја испитаника
		ф	%	
Да ли сматрате	Неосветљене улице	42	60,9%	95,5%

да су следеће ситуације/места/ околности претња по безбедност деце у вашој општини?	Аутобуска станица	3	4,3%	6,8%
	Железничка станица	4	5,8%	9,1%
	Паркови	20	29,0%	45,5%
Тотал		69	100,0%	156,8%

Испитаници наводе да су неосветљене улице најнебезбедније за децу (95,5% испитаника), те паркови (29%).

Табела 3. Унапређење постојећих услуга и увођење нових

		Ф	%
Да ли је потребно унапредити постојеће односно увести нове програме каријерног вођења/професионалне оријентације?	Да	36	73,5%
	Не	3	6,1%
	Нисам сигуран	10	20,4%
Да ли је потребно унапредити постојеће услуге психолошке подршке за децу	Да	40	85,1%
	Не	1	2,1%
	Нисам сигуран/а	2	4,3%
	Нисам у довољној мери упознат са услугама које се нуде за децу на нивоу Града	4	8,5%

Да је потребно унапредити постојеће односно увести нове програме каријерног вођења/професионалне оријентације сматра 73,5% испитаника и 20,4% није сигурно. На питање: „ Да ли је потребно унапредити постојеће услуге психолошке подршке за децу?“, 85,1% испитаника одговара потврдно.

Као вештине које испитаници препознају као недостајуће код стручњака који раде са децом су: емпатија, емоционална интелигенција, комуникацијске вештине, социјалне вештине, познавање развојне психологије и вештине рада са децом са сметњама у развоју.

Као неке од квалификација које треба да имају особе које у оквиру НВО раде са децом издвајају следеће: педагошко образовање, комуникацијске вештине, емпатија, поседовање знања из области психологије и дефектологије.

Табела 4. Унапређење постојећих психолошких услуга за децу

		Ф	%
Да ли је потребно унапредити постојеће услуге психолошке подршке за децу?	Да	40	85,1%
	Не	1	2,1%
	Нисам сигуран/а	2	4,3%
	Нисам у довољној мери упознат са услугама које се нуде за децу на нивоу Града	4	8,5%

Да је потребно унапредити постојеће услуге психолошке услуге за децу сматра 85,1% испитаника.

Табела 5. Потреба рада са децом на одређене теме

	М
Бонтон/лепо понашање	4,67
Заштита животне средине	4,55
Безбедност на интернету	4,76
Вршњачко насиље	4,96
Комуникацијске вештине	4,57
Развијање тимског духа	4,63
Здрави стилови живота	4,58

Социјалне вештине	4,67
Прихватање различитости/ толеранција	4,76
Здравствено васпитање	4,51
Болести зависности	4,80
Активизам, волонтеризам, хуманитарни рад	4,58
Развијање логичког и критичког мишљења	4,76
Родна равноправност	4,43
Ефикасно учење	4,53

Испитанике смо питали да процене оценом од 1 до 5 колико је потребно радити са децом на наведене теме, са тим да 5 значи да је изузетно неопходно радити на наведене теме. Све теме имају просечну вредност изнад 4,40 што указује да је неопходно радити на све теме наведене у Табели 5.

Табела 6. Потребна подршка за родитеље

	М
Васпитање деце	4,75
Дисциплиновање деце	4,69
Савремени изазови у образовању	4,47
Развијање ИТ компетенција код родитеља	4,21

Испитаници сматрају да је родитељима најпотребнија подршка у васпитавању деце, те у дисциплиновању деце, савременим изазовима у образовању и развоју ИТ компетенција родитеља.

Стручњаци наводе да је за боље обављање њиховог посла неопходно да се повећа број запослених у установама у којима раде, обезбеђивање семинара и едукација, подршка другог стручњака као што је педагог или психолог, финансијска подршка и развој ИТ компетенција.

Табела 7. Квалитет, квантитет и доступност садржаја за децу са сметњама у развоју

	Квантитет	Квалитет	Доступност за децу са сметњама у развоју
	М	М	М
Спортске активности	3,65	3,56	2,40
Организовани рекреативни боравак у природи (кампови, планинарење, бициклизам, пешачење и сл.)	2,28	2,56	2,17
Школе језика за децу	3,63	3,53	2,11
Драмске секције	2,92	3,32	1,93
Музичке секције/активности	3,56	3,71	2,33
Ликовне/креативне активности	3,48	3,72	2,60
Математичко-логичке активности	3,15	3,46	2,16
ИТ Курсеви (програмирања, дизајна и сл.)	2,06	2,37	1,86
Курсеви животних/практичних вештина	2,09	2,40	1,81
Развијање личних потенцијала (самопоуздање, емоционална писменост, свесна пажња и сл.)	2,08	2,27	1,82

Испитаници су оценама од 1 до 5 процењивали квантитет, квалитет и то колико су доступне активности за децу са сметњама у развоју. Као активности којих има највише проценили су спортске активности, а најмање има ИТ курсева, активности за развијање сопствених потенцијала и курсева животних/практичних вештина. Што се тиче квалитета најбоље су оцењене ликовне/креативне активности и музичке секције/активности, а најлошије активности развијања личних потенцијала и курсеви животних/практичних вештина, а исти је случај и када су процењивали које су активности доступне за децу са сметњама у развоју.

Као групе деце које немају једнак приступ активностима и садржајима као и већина деце, испитаници издвајају децу са сметњама у развоју, децу из материјално угрожених породица и Роме.

Садржаје које издвајају као недостајуће: дечије позориште/биоскоп, културни програми, курсеви практичних и животних вештина.

Табела 8. **Заштићеност од појединих врста насиља**

	М
Физичко насиље	3,26
Емоционално/психолошко насиље	3,13
Сексуално насиље	3,40
Онлајн насиље	2,91
Економско насиље	3,19
Породично насиље	3,15
Насиље у партнерским везама	3,13
Вршњачко насиље	3,04

Испитаници процењују са просечном оценом око 3 (од максималних 5) да су деца заштићена од појединих врста насиља.

Према мишљењу **родитеља** потребно је организовати следеће активности за децу: припрема за пријемни (завршни) испит, уметничке секције (свирање, певање, драмске, ликовне и сл.), часови страних језика, спортске активности и курсеви животних/практичних вештина. Потребно је подизање квалитета курсева животних/практичних вештина и активности развијања личних потенцијала (самопоуздање, емоционална писменост, свесна пажња и сл.).

Родитељи такође наводе да су деци потребни: едукација о очувању сопственог здравља, едукација о репродуктивном здрављу, радионице о болести зависности, решавању конфликта, ненасиљу, толеранцији, позоришне представе, музички фестивали, филмски фестивали, ликовне и драмске радионице и школа бонтона.

Приликом писања мера обратити пажњу на активности за које родитељи сматрају да су проблем међу децом: Мањак физичке активности, конзумирање брзе/нездраве хране, све ранији почетак конзумације алкохола, све ранији почетак конзумирања цигарета, употреба дроге, некритичко коришћење интернета, провођење превише времена пред рачунаром, лаптопом, телефоном, таблетом и сл., недостатак вештина комуникације у свакодневном животу, недовољна информисаност у вези са емоционалном интелигенцијом, прилагођавање школском животу и недостатак пажње и концентрације.

У раду са родитељима може се радити на теме толеранције и прихватања различитости, пре свега у области хомофобије и прихватања деце са сметњама у развоју. Информације за родитеље пласирати најбоље преко друштвених мрежа, интернет портала и изабраног лекара или педијатра.

Средњошколци истичу да су им од вештина потребни: рад на интернету, познавање енглеског језика, онлајн маркетинг, бонтон (културна комуникација путем електронских канала – Инстаграм, Фејсбук, Вибер, СМС, емаил и сл.), руковање мултимедијалном опремом (фотоапарат, дрон, камера и сл.) и креирање /дизајнирање садржаја за друштвене мреже. Волели би више филмских фестивала, биоскопа на отвореном и музичких фестивала.

Само трећина средњошколаца је некад волонтирала, укључити волонтерске програме и акције као меру у ЛАП.

Средњошколци би највише волели да причају са психологом/терапеутом/саветником о својим емоцијама, контроли беса, узнемирености, депресији, проблемима са вршњацима, самопоуздању,

страховима и фобијама, несхваћености, неприхватању и усамљености. Широки дијапазон проблема о којима би волели да причају указују на неопходност обезбеђивања овакве врсте услуга.

Укључити као меру превенције конзумирања алкохола.

Радити на толеранцији, ненасиљу и прихватању различитости, јер показују висок ниво хостилности према особама хомосексуалне оријентације, деци са сметњама и мигрантима.

Укључити активности које се тичу превенције насиља, са нагласком на дигитално насиље и едукацију о безбедном коришћењу интернета.

Стручњаци сматрају да је потребно увести нове програме каријерног вођења и иновирати постојеће.

Подизање квалитета стручњака који раде са децом у следећим вештинама: емпатија, емоционална интелигенција, комуникацијске вештине, социјалне вештине, познавање развојне психологије и вештине рада са децом са сметњама у развоју.

Подизање квалитета стручњака, који раде са децом, у оквиру НВО у следећим вештинама: педагошко образовање, комуникацијске вештине, емпатија, поседовање знања из области психологије и дефектологије.

Као осетљиве категорије деце препознати децу са сметњама у развоју, децу из материјално угрожених породица и Роме, поред других групација.

Стручњаци сматрају да је потребно са децом радити на следеће теме: Бонтон/лепо понашање, заштита животне средине, безбедност на интернету, вршњачко насиље, комуникацијске вештине, развијање тимског духа, здрави стилови живота, социјалне вештине, прихватање различитости/ толеранција, здравствено васпитање, болести зависности, активизам, волонтеризам, хуманитарни рад, развијање логичког и критичког мишљења, родна равноправност и ефикасно учење.

Након имплементације квалитативног и квантитативног истраживања, др Марија Цвијетић урадила је статистичку обраду података квантитативног дела истраживања.

Након обраде квантитативних података доц. др Дејан Ђорђевић је креирао сет препорука на основу статистичке анализе података и транскрипта фокус групних интервјуа. Сет препорука је коришћен као полазна основа за дефинисање специфичних циљева и активности садржаних у ЛАП-у за децу. Најзначајнији налази истраживања представљени су у уводним деловима појединачних приоритетних области.

Истраживање је спроведено током марта и априла 2023. године.

РАДНА ГРУПА ЗА ИЗРАДУ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА ДЕЦУ

Чланови Радне групе за израду Локалног акционог плана за децу за период од 2024. до 2027. године:

1. Тијана Алексић, председница
2. Марија Милинић, члан
3. Мира Недић, члан
4. Маја Мићуновић, члан
5. Сенка Делић, члан
6. Ивана Антић, члан
7. Небојша Дешић, члан
8. Бојана Јоцковић Делић, члан
9. Татјана Кажичић, члан
10. Сенка Мученски, члан
11. Стеван Самочета, члан
12. Наташа Аларгић, члан

13. Јована Вујтовић, члан
14. Нада Батрићевић, члан

Током процеса израде нацрта ЛАП-а чланови радне групе су се базирали на четири основна принципа из којих проистичу сви чланови Конвенције:

1. Недискриминација;
2. Најбољи интерес детета;
3. Право на живот, опстанак и развој;
4. Партиципација деце.

ЦИЉНЕ ГРУПЕ ЛАП-а ЗА ДЕЦУ

У складу са Конвенцијом УН о правима детета, ЛАП за децу базира се на дефиницији по којој се дететом сматра свако људско биће које није навршило осамнаест година живота.

ЛАП је усмерен ка свој деци са подручја општине Врбас, са посебним освртом на децу из осетљивих група: деца са сметњама у развоју, деца са инвалидитетом, деца угрожена сиромаштвом, деца без родитељског старања, деца из једнородитељских породица, деца оболела од тешких и/или ретких болести, деца која живе у насељеним местима, деца која су корисници права и услуга у систему социјалне заштите, ромска деца, деца изложена дечјем раду, дечјем, раном и принудном браку, деца која су мигранти и избеглице, деца у сукобу са законом, деца жртве насиља, деца са искуством насиља, деца са поремећајима у понашању, деца из породица у којима су чланови у сукобу са законом, осуђени/на извршењу казне, као и деца која припадају различитим националним, верским, религијским и етничким мањинским групама односно заједницама.

Поред деце која представљају примарну циљну групу, у циљевима и активностима ЛАП-а као циљне групе на које се односе поједине активности јављају се родитељи, старатељи и хранитељи (у даљем тексту: родитељи) деце и професионалци који раде са децом, а све у циљу унапређења положаја деце у локалној заједници.

ОПШТИНА ВРБАС – ОСНОВНИ ПОДАЦИ

Опште информације о општини

Уводни подаци

Општина Врбас је смештена у Јужнобачком управном округу у АП Војводини на северозападу Републике Србије. Општина има веома повољан географско - саобраћајни положај, јер у непосредној близини општине пролази аутопут Е-75, који је Европски коридор 10, а преко њене територије пролази и железнички путни правац који повезује градове Београд – Будимпешта – Беч који представља важну железничку саобраћајницу јер повезује три главна града у три државе. Такође, преко општине се простире и мрежа путева: Сомбор-Врбас-Бечеј, Врбас-Бачка Паланка и Врбас-Суботица. Кроз општину Врбас пролазе и канали који су део хидросистема Дунав-Тиса-Дунав. Просторно општина је омеђена са општином Мали Иђош на северу, општином Србобран на истоку, општином Темерин на југоистоку, као и градом Новим Садом и Бачким Петровцем на југу, односно општином Бачка Паланка на југозападу, општином Оџаци на западу и општином Кулом на северозападу. Општина се простире у виду правоугаоне траке у правцу Великог бачког канала, у подножју тзв. „Телечке заравни“ и делимично на њеним падинама. Општина Врбас се налази на следећим координатама: 45° 34' 10" северне географске ширине и 19° 38' 16" источне географске дужине.

Слика 1. Положај општине Врбас у Републици Србији

Општина Врбас је мултинационална и мултикултурална средина. Према резултатима *Пописа становништва* из 2022. године, на територији општине Врбас живи 36.601 становника. По етничком саставу највише има Срба 22.739 становника, затим Црногораца 4.264 становника, Русина 2.833, Мађара 1.949 становника итд. Општину Врбас чини укупно 7 насеља: урбано насеље Врбас (20.892 становника), Куцура (3.952 становника), Змајево (3.456 становника), Бачко Добро Поље (2.992 становника), Равно Село (2.701 становник), Савино Село (2.562 становника) и Косанчић (46 становника).

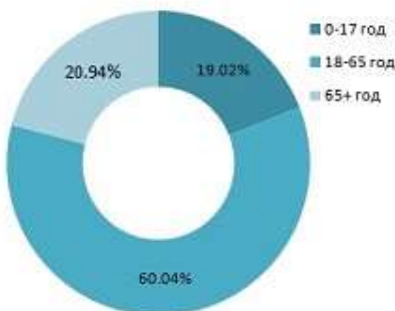
Извор <https://www.stat.gov.rs:Попис становништва 2022>

Демографија

Резултати *Пописа из 2022. године*, као и процене за наредне године, указују на присуство и повећање интензитета неповољних демографских појава и процеса са којима се већ деценијама суочава Србија. Приметно је смањење укупног броја становника, природна депопулација, миграциони процеси и демографско старење које детерминише прилично ограничавајући популациони оквир формирања радног контингента, а самим тим и активног становништва (са 42.092 становника у 2011. на 36.601 становник у 2022. години). Број становника у општини Врбас се, у периоду 2011–2022. године, смањио за 13,05 % .

У 2022. години, укупан број становника је био 36.601 лица, са густином насељености од 97 становника/км². Стопа природног прираштаја је била -11.

Слика 2. Становништво према старосним групама у 2022. години.

Просечна старост становништва је 43 године, са индексом старења 127. Просечан број чланова домаћинства је 2,99. Према старосној структури, млађе становништво (од 0 до 17 година) чини 19%, док становништво старије од 65 година је заступљено са уделом од око 21% у односу на укупан број становника општине Врбас. Пунолетно становништво општине Врбас, које се налази у групи од 18–64 године је најзаступљенија старосна група и чини 60% укупног броја становника Општине (Слика 2).

Извор: *Попис 2022.*

Друштвени развој

Млади

Општина може да се похвали формираном *Канцеларијом за младе* (www.kzmvrbas.org) која реализује политику, програме и пројекте за младе¹.

Канцеларија за младе обавља активности у вези са унапређењем омладинске политике, а у складу са Националном стратегијом за младе Републике Србије. Кроз различите активности и пројекте циљ Канцеларије за младе је побољшање положаја младих у области образовања, спорта, коришћења слободног времена, повећања запослености, информисања, здравства, културе и равноправности полова. Канцеларија за младе део је Општинске управе, Одељења за друштвене делатности општине Врбаса.

Едукације - У нашој канцеларији можете присуствовати бесплатним едукацијама које су намењене јачању компетенција младих. Спровођење омладинске политике - Подржавамо активно укључивање младих у решавање актуелних проблема локалне заједнице. Волонтерске праксе - Канцеларија за младе омогућава младима да се укључе у волонтеризам кроз учешће у различите манифестације које се одржавају на нивоу општине. Подршка организацијама цивилног друштва - омогућавамо подршку организацијама цивилног друштва при реализацији активности, пројеката и манифестација намењених младима.

Удружења

Наше огњиште среће је невладина организација, добровољна, нестраначка и непрофитна асоцијација физичких и правних лица, основана на неодређено време, ради остваривања и унапређења општих циљева и интереса. Област остваривања циљева Удружења:

- Подршка детету и породици кроз креативне радионице и едукацију;
- Оснаживање детета и породице кроз разне видео подршке;
- Подстицање стваралаштва и креативног изражавања;
- Подстицање идеја за рециклирање и очување околине и развијање предузетништва;
- Оснаживање породице кроз оснаживање мајке;
- Подстицање свих видова креативности ;
- Оснаживање веза и међусобног разумевања родитеља и деце кроз учешће у пројектима и радионицама и развој предузетничког духа;
- Предузимање свих потребних активности за остваривање циљева Удружења, од стране органа и чланова Удружења ;
- Информисање јавности и чланова о раду Удружења, по потреби путем штампаних публикација, медија, интернет презентације и на друге примерене начине;
- Сарадња у свим облицима са чиниоцима од друштвеног значаја у Србији и иностранству, као и сарадња са заинтересованим привредним, ванпривредним субјектима и државним органима који су у позицији да помогну остварење циљева Удружења;
- Остваривање свих осталих циљева који могу да допринесу развоју или промоцији питања од значаја за Удружење.

Куцурско удружење младих је регистровано у фебруару 2014. године.

¹ Сходно Члану 3 Закона о младима, омладина или млади су лица од навршених 15 година до навршених 30 година живота (Службени гласник РС, број 50/2011).

Њихов главни годишњи пројекат је Акција младих у нашем месту, која се 2014. године одржала по четврти пут за редом. Велики број младих из целе Србије, али и поједних суседних земаља долазе у Куцуру како би провели пар летњих дана на селу, помажући старијим људима у пословима које они сами не могу обављати, као и у пословима на уређењу села. Заузврат, обезбеђен им је смештај у породицама где живе млади, храна, превоз, као и шаролик забавно-културни програм,

Такође, у складу са потребама, интересовањима и слободним временом, повремено организују разне иницијативе, додуше, до сада не тако великих размера као Акција.

Удружење „Мултиарт“ је невладино и непрофитно удружење, основано на неодређено време ради остваривања циљева у области културе, хуманитарног рада и пружања подршке оболелој деци, особама са инвалидитетом, ретким болестима и социјално угроженим категоријама.

Циљеви Удружења су: организација и промоција културних и хуманитарних активности, прикупљање средстава и неопходне опреме у циљу пружања подршке и помоћи оболелој деци, особама са инвалидитетом, ретким болестима и социјално угроженим категоријама, окупљање шире популације због хуманитарних и културних активности, развој културног стваралаштва младих, организација концерата, фестивала, изложба слика, ликовних колонија, књижевних вечери, и осталих активности у области културе као и развоја концепата и спровођење програма инклузивне неформалне едукације из области уметности, дизајна, занатства, дигиталних и графичких комуникација, а кроз форме саветовања, семинара, тренинга, радионица, омладинске размене, интернет комуникације и др.;

Ради остваривања својих циљева Удружење нарочито:

- 1) организује, само или у заједници са другим организацијама хуманитарне активности у циљу прикупљања средстава и опреме за подршку оболелој деци, особама са инвалидитетом и социјално угроженим категоријама.
- 2) окупља ширу популацију због организације хуманитарних и културних активности;
- 3) организује, само или у заједници са другим организацијама културне активности, концерте, изложбе слика, ликовне колоније, књижевне вечери, и остале активности из области културе;
- 4) објављује књиге, дигитална издања и друге публикације из области културе, у складу са законом;
- 5) организује просветне раднике и друге стручњаке за рад на едукацији деце и омладине у области културе;
- 6) сарађује са универзитетима, школама, стручним удружењима и другим организацијама у земљи и иностранству које се баве културом и хуманитарним радом.
- 7) Организује инклузивне пројекте неформалног образовања ради унапређења професионалних компетенција младих, особа без трајног запослења, жена, особа са инвалидитетом;
- 8) развија савремену уметничку продукцију, доприноси развоју креативности и иновативности, (сликарство, визуелна уметност, рукотворине, музика, мултимедија, уметност у јавном простору, сценска и књижевна уметност);
- 9) ради на ширењу и развоју духа разумевања и толеранције.

2. ПРИОРИТЕТНЕ ОБЛАСТИ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА ДЕЦУ

2.1. ОБРАЗОВАЊЕ ДЕЦЕ

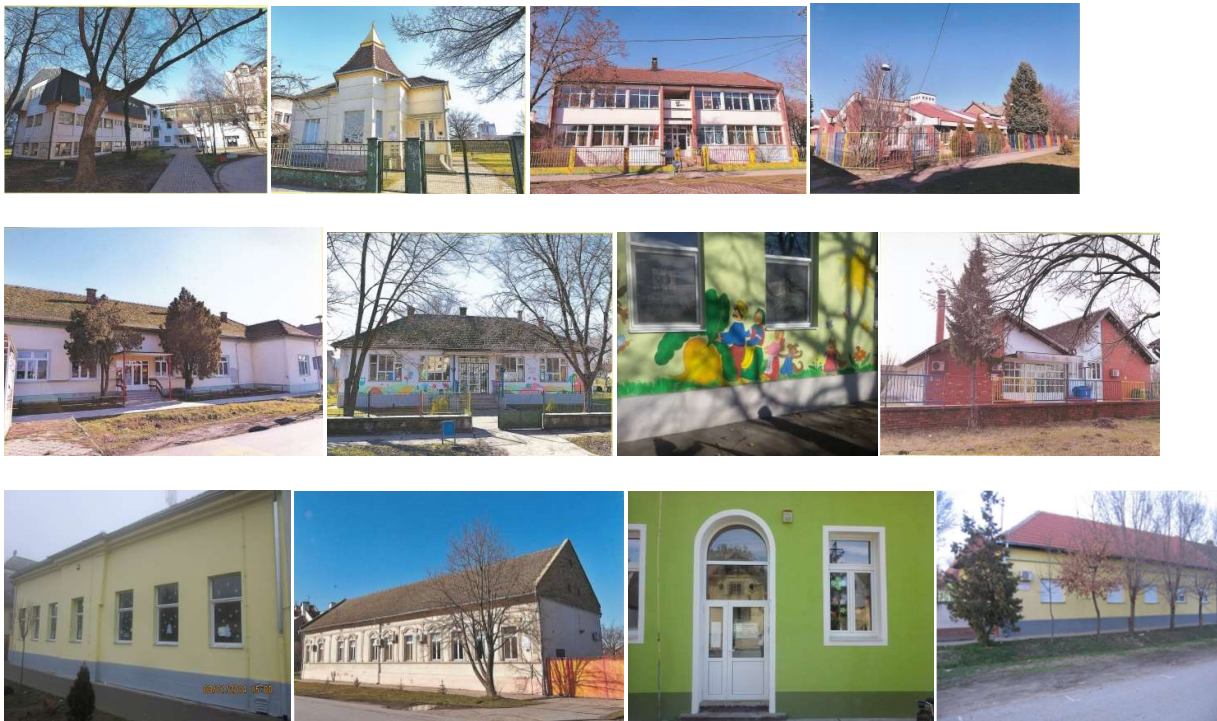
Образовне установе у општини Врбас

Јавна предшколска установа „Бошко Буха“ Врбас је основана 1969. године као јединствена Установа за територију општине Врбас.

Седиште Установе је у улици Драгана Грубића бр.8. Установа је уписана у Судски регистар код Округног привредног Суда у Новом Саду, решењем број :ФИ:3724/2000 од 15.11.2000. године и имамо статус правног лица. Установа располаже са 5600 м² у 12 објеката (зграда) са 60 радних соба. Овај простор користе деца из 66 васпитних група, од тога је 61 група целодневног боравка и 5 група полудневног боравка.

ЈПУ „Бошко Буха“ је органозована кроз рад 12 вртића:

„Бубица“, „Полетарац“, „Сунцокрет“, „Звездица“, „Ливадица“, „Вила“, „Шећерко“, „Цврчак“, „Цицицбан“, „Пчелица“, „Грлица“, „Дуга“.

Јавна предшколска установа „Бошко Буха“ Врбас у свом саставу има 12 објеката на територији општине Врбас. Укупан број деце обухваћен предшколским васпитањем и образовањем је 1504 деце (2023/2024).

Јавна предшколска установа „Бошко Буха“ је установа која уважава потребе деце и породице, ствара подстицајну средину за учење и развој деце и негује толеранцију и тимски рад.

Мисија установе је развијање заједнице вртића у којој деци пружамо различите могућности да унапређују своје потенцијале у игри и социјалним односима са вршњацима и одраслима.

Визија установе-У корак са Новим основама програма се „гради“ установа као заједница која учи, како би деца из свих вртића у безбедној и подстицајној средини активно учествовала у свом учењу и развијала се уз подршку васпитача, родитеља и локалне заједнице.

Приоритети у развоју установе-проширивање сарадње са породицом и локалном заједницом, оплемењивање физичке средине у циљу заједничког подстицања учења и развоја деце, развој професионалне праксе запослених.

Установа се препознаје у свом окружењу и шире:

- Учешће на стручним скуповима мед.сестара, васпитача, стручних сарадника са темама које су од значаја за унапређивање квалитета рада установе и запослених
- Организација спортске олимпијаде на нивоу установе
- Перманентно стручно усавршавање запослених у подизању компетенција практичара кроз савремених истраживањима у области дечијег развоја
- Континуирано унапређивање услова за боравак деце и уређење физичке средине која подстиче заједничко учење.

Програми који се континуирано примењују у раду са децом и родитељима „Самопоштовање“, „Чувари осмеха“, „Позитивна дисциплина“, „Да у вртићу свако учи радосно и лако“, пројекти у п.у. Од 2022.године у установи се примењује програм Уницефа „Подстицајно родитељство кроз игру“.

Приказ установа основног и средњег образовања на територији општине Врбас

Општина Врбас са насељеним местима има укупно 10 основних школа, од којих је у Врбасу 5 а осталих 5 у насељеним местима. Број деце које су обухваћене основним образовањем и васпитањем у школској 2022/2023. години износи 3096.

Основна школа „Светозар Милетић“ Врбас постоји од 1951. године. У школској 2023/2024. има 27 одељења ученика од 1. до 8. разреда који наставу похађају на српском језику у потпуно реконструисаном, енергетски ефикасном објекту. Највећа основна школа општине дуже од две деценије у првом разреду успешно реализује наставу по комплексном поступку. Специфичност наставе је неговање русинског и мађарског језика са елементима националне културе. Пратећи хумане вредности, квалитетан рад осликан је кроз мото: Школа коју волимо!

У **Основној школи „20. октобар“ у Врбасу**, у оквиру редовне наставе, у 19 одељења се изводи редовна настава од 1. до 8. разреда на српском наставном језику, а од школске 2011/12. године, реализује се и основно образовање одраслих у једном комбинованом одељењу које чини 23 полазника.

У ОШ „Братство јединство“ Врбас има укупно 20 одељења, од тога 16 редовне наставе и 4 специјалне наставе. У специјалној настави формирана су 3 комбинована одељења где се у истом одељењу налазе ученици 3. и 4. разреда, затим ученици 5. и 6. разреда и ученици 7. и 8. разреда, а 1 одељење је чисто, састављено од ученика 2. разреда. У редовној настави има два одељења у сваком разреду.

У ОШ „Петар Петровић Његош“ у Врбасу од почетка школске 2023/24. године настава се одвија у једној смени. Једносменски рад има за циљ пружање подршке ученицима у свим сегментима рада кроз: редовну наставу, ваннаставне активности, додатну подршку и реализацију програма и пројеката на нивоу школе у складу са потребама и могућностима и непосредног окружења. Такође, једносменски рад доприноси јачању образовне, а нарочито васпитне улоге школе у организацији васпитно-образовног рада у једној смени. Васпитно-образовни рад се изводи у 19 редовне наставе од 1. до 8. разреда. Настава, у овој школи, се одвија у интервалу од 7 часова и 30 минута до 14 часова

У ОШ „Вук Караџић“, у Бачком Добром Пољу, изводи се редовна настава на српском језику са 201 учеником, распоређених у 8 одељења.

Од школске 2017/2018. године у школу се уводи електронски дневник, као начин евиденције реализованог наставног и ваннаставног рада, напредовања ученика и један од видова подршке и комуникације са родитељима ученика. Остварујемо добра постигнућа у настави, што резултира и успесима на свим нивоима предметних такмичења. На узрасту од 1. до 4. разреда реализује се настава изборног предмета немачки језик са елементима националне културе, који ове године похађа 76 ученика. Од школске 2022/2023. године у нашој школи постоји и активно ради издвојено одељење Основне музичке школе, Врбас.

У ОШ „Јован Јовановић Змај“ у Змајеву има 16 одељења од 1.-8. разреда у којима се настава изводи на српском језику. Од почетка школске 2023/24. године настава се изводи у једној смени што омогућава квалитетније вршење свих сегмената образовања: редовне наставе, ваннаставних активности, извођења секција, као и учешће у пројектима. Школа прати савремене токове и тежи ка постизању културне изузетности кроз реализовање манифестација и приредби у оквиру школских приредби и сарадњом са локалном заједницом.

У ОШ „Бранко Радичевић“ Савино Село у школској 2023/2024. години има 205 ученика распоређених у 9 одељења. Настава се одвија на српском језику, а изучавају се енглески и руски као страни језици и мађарски, словачки и русински са елементима националне културе. Школа негује инклузивну праксу кроз редовну наставу и има два ученика по ИОП-у 2. Школа негује традиционалне манифестације већ деценијама: 34. године траје Невенов фестивал деце песника и 18. година Ликовна колонија наше школе, место смо окупљања друштвених, грађанских, спортских и културних дигађаја у Савином Селу. Школа је укључена у многе пројекте, издвојићем два најбитнија: Обогаћен једносменски рад већ пету годину и за сада једини у нашој општини од ове школске године пилот пројекат „Свако дете има право да одраста здраво“ где ученици имају наставу физичког и здравственог васпитања сваки наставни дан. Школа је носилац Светосавске награде за 2018. годину, Повеље „др Ђорђе Натошевић“ за 2017. годину, добитник Награде општине Врбас за 2015. годину и носилац пет пута Велике златне медаље Сајма „Путокази“ у Новом Саду за 2018, 2019, 2020, 2021 и 2022. годину.

Основна школа «Бранко Радичевић» из Равног Села броји укупно 224 ученика распоређених у 10 одељења. Настава се одвија у једној смени на српском језику. Наставу по ИОП-2 похађа укупно три ученика.

У ОШ „Братство јединство“ у Куцури настава се изводи на српском језику и језику националне мањине, русинском. У школској 2022/23. години уписано је 334 ученика распоређених у 24 одељења. У сваком разреду од I до VIII има два одељења у којима се настава изводи на српском језику и једно одељење на русинском језику. Настава се реализује помоћу савремених информационо комуникационих технологија (паметних табли, мрбота, дрона, рачунара, мобилних телефона, веб алата, апликација и дигиталних уџбеника).

У **Основној музичкој школи у Врбасу**, која је основана Одлуком о оснивању Основне музичке школе у Врбасу („Службени гласник РС“ број 49/95). школске 2023/24. године има укупно 280 ученика, настава се изводи на следећим инструментима: клавир, гитара, виолина, хармоника, кларинет и тамбура. Поред наставе инструмента изучава се и настава стручних предмета: Солфеђо, Теорија музике и хор/камерна музика. Специфичност школе се огледа у томе што има издвојено одељење у Србобрану, које је верификовано Решењем Покрајинског секретаријата за образовање, прописе, управу, националне мањине -националне заједнице, број 128/022-564/2014-01 од 01.10.2014. Такође има и издвојено одељење у Бачком Добром Пољу које је верификовано Решењем Покрајинског секретаријата за образовање, прописе, управу, националне мањине -националне заједнице, број 128-022-128/2022-01 од 05.04.2022, издвојено одељење у Савином Селу које је верификовано Решењем Покрајинског секретаријата за образовање, прописе, управу, националне мањине -националне заједнице, број 128-022-50/2019-01 од 15.04.2019., издвојено одељење у Змајеву које је верификовано Решењем Покрајинског секретаријата за образовање, прописе, управу, националне мањине -националне заједнице број 128-022-51/2019-01 од 12.07.2019. године.

Средње школе

Гимназија „Жарко Зрењанин“

Гимназија „Жарко Зрењанин“ основана је 1809. године и једна је од три најстарије школе овог типа у земљи. Током више од два века постојања доживљавала је многобројне трансформације и пратила је судбину средине којој припада, а данас слови за елитну институцију која инсистирајући на квалитетним и безбедним условима образује младе и успешне људе препознатљиве по креативности, толеранцији и другарству.

Гимназија „Жарко Зрењанин“ је 2019. године прославила 210. годишњицу постојања и рада и наставила је да негује традицију по којој је препознатљива. Претходну деценију обележили су многобројни успеси ученика и професора, а добар рад потврђен је и престижним наградама: Повеља „Капетан Миша Анастасијевић“ (2018), Дипломе са златном медаљом на 14.15. и 17. Међународном сајму образовања „Путокази“, Изузетна Вукова награда за нарочите резултате остварене у стваралачком раду на ширењу културе, образовања и науке у Републици Србији и на свесрпском културном простору за 2021. годину а 15. фебруара 2023. Гимназији је уручен Сретењски орден трећег степена за нарочите заслуге за РС и њене грађане у просветној делатности.

Гимназија дужи низ година негује и промовише ваннаставне активности и неформалне видове образовања својих ученика. Посебно се издвајају програми размене ученика и одељења (Интеркултура и Ерасмус +) кроз које гимназијаци стичу драгоцену, животна искуства, развијају

своје афинитете и способности и при томе постају богатији за искрена и трајна пријатељства. Број ученика у школској 2023./2024.години је 533

У Средњој стручној школи „4.јули“ у Врбасу ученици су распоређене у 31 одељење са седам образовних профила, што је чини највећом школом у општини Врбас. Школа је регистрована за рад са децом са сметњама у развоју и инвалидитетом. Настава се одвија у једној смени, па је већ четири године школа у пројекту Једносменског обогаћеног рада. Овим пројектом ученицима се отварају нове могућности за вишим образовањем и овладавањем различитим вештинама. Школа је препозната у окружењу као једна од најангажованијих у различитим пројектима. На тај начин су се стекла значајна материјална средства за обнову школских ресурса а ученицима су омогућене бесплатне екскурзије.

Влада изузетан спортски дух, прожет емпатијом, што је дало за резултат државне прваке у рукомету и индивидуалним спортовима.

Наставници континуирано усавршавају своја знања и унапређују коментације. У школи се подстиче и развија инклузивни рад са ученицима, што додатно утиче на школску климу.

Медицинска школа „Козма и Дамјан“.

Средња медицинска школа „Козма и Дамјан“ у Врбасу почела је са радом 2004/2005 године. Школу је верификовао Покрајински секретаријат за образовање и културу решењем број: 106-022-00162/2004-01 од 18.05.2004.

106-022-00252/2006/01 од 03.11.2006.

за смерове:

- Медицинска сестра-техничар
- Фармацеутски техничар
- Стоматолошка сестра техничар

Поновну верификацију, због измене наставних планова и програма је извршио Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине-националне заједнице решењем број:

128-022-114/2015-01 од 27.04.2015.

128-022-181/2016-01 од 19.04.2016.

за смерове:

- Медицинска сестра-техничар

- Фармацеутски техничар
- Стоматолошка сестра техничар

у оквиру подручја рада Здравство и социјална заштита.

Портрет школе

Наша школа основана је 2004. године.

Кадар

Наставни кадар чини тридесет професора и стручних сарадника који својом инвентивношћу омогућавају да се усвојена знања и умења примене у пракси. За предаваче стручних предмета ангажовани су најбољи лекари специјалисти запослени у Здравственом центру „Вељко Влаховић“ у Врбасу и ОБВ.

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 1.1.: Унапређивање стратегија за подстицање учења и развоја социо-емоционалних вештина код деце предшколског узраста			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ПАРТНЕРИ
1.1.1. Обука практичара у примени програма „Вртић као сигурно и подстицајно окружење за учење и развој деце“	70 посто практичара је прошло обуку	Број васпитача, медицинских сестара и стручних сарадника	Запослени у установи и стручњаци ван установе
1.1.2. Радионице за децу и родитеље за развој базичних социо-емоционалних вештина деце предшколског узраста	Реализовано 12 радионица на годишњем нивоу	Број деце Број родитеља	Запослени у установи, удружења, донатори
1.1.3. Препознавање идентификовање породица и деце из осетљивих група (у систему и ван њега) пружање подршке у области социо емоционалног развоја деце	Повећање обухвата деце за 20 процената	Број деце Број породица	Запослени, Црвени крст, Удружења, Центар за социјални рад, локална самоуправа
1.1.4. Учешће у међународним E-twenning пројектима са акцентом на развијање социоемоционалних компетенција код деце	Учешће у бар 3 међународна пројекта	Број реализованих пројеката Број васпитних група Број деце обухваћен пројектом	Предшколска установа Фондација темпус
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 1.2.: Унапређивање професионалне оријентације и каријерног вођења			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ПАРТНЕРИ
1.2.1. Организација Сајма професионалне оријентације	Организован сајам образовања за ученике основних школа Организован сајам образовања за ученике средњих школа	Број организованих сајмова образовања Број ученика основних школа који су присуствовали сајму образовања Број ученика средњих школа који су присуствовали сајму образовања	Основне и средње школе, Одељење друштвених-делатности општини, Удружења

1.2.2. Едукација стручних сарадника - психолога - основних и средњих школа, којом ће унапредити компетенције примену и тумачење тестова личности - интересовања - способности	Десет психолога из основних и средњих школа у општини добило је на коришћење тестове и обучени су да врше услуге тестирања професионалних интересовања за ученике завршних разреда који су неодлучни при избору занимања. Набављено је 300 тестова.	Број психолога Број деце Број тестова	Канцеларија за младе, НСЗ Врбас, Удружења
1.2.3. Реализација радионица за децу на којима ће учити вештине пословне и формалне комуникације	Организоване две радионице годишње за матуранте гимназија и средњих стручних школа у области пословне и формалне комуникације	Број учесника радионица	Канцеларија за младе, Удружења
1.2.4. Организовање саветодавних услуга професионалне оријентације и каријерног вођења	Основан тим стручњака који врше услуге професионалног тестирања за све ученике завршних разреда основних и средњих школа. Минимум 4 психолога укључено у тим	Број основаних тимова Број психолога укључених у рад тима	Канцеларија за младе, Удружења

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 1.3.: Подршка ученицима који су у ризику од напуштања школовања

АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ ПАРТНЕРИ
1.3.1. Идентификовање ученика и фактора који узрокују ризик напуштања школовања	Оформљен школски тим за превенцију раног напуштања школе	Број оформљених школских тимова Број деце	Центар за социјални рад, Општина, основне и средње школе
1.3.2. Пружање саветодавне подршке породицама за ублажавање или отклањање узрока који изазивају ризик напуштања школовања	На нивоу општине формиран је Тим стручњака који врше услуге саветовања за родитеље деце која су у ризику од напуштања у сарадњи са школским тимовима.	Број деце Број стручњака Број родитеља	Центар за социјални рад, Школе, школски тимови
1.3.3. Радионице (информативне и едукативне) за оснаживање породица и деце из осетљивих група	Направљен план одржавања едукација и трибина за родитеље ученика, у сарадњи са школама који би пријављивале родитеље деце у ризику.	Број родитеља Број деце Број трибина и едукација	Центар за социјални рад, Удружења

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 1.4.: Подстицање друштвено одговорног понашања кроз волонтеризам и хуманитарне акције

АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ ПАРТНЕРИ
1.4.1 Организовање сајма волонтеризма	Организована четири сајма волонтеризма	Број деце Број волонтера	локална самоуправа, Партнери: гости предавачи, школе и др. институције, шире грађанство

1.4.2. Организовање волонтерских акција и дугорочних волонтерских програма	Организовано минимум десет волонтерских акција и дугорочних волонтерских програма	Број деце Број волонтера	Црвени крст, Еколошки покрет, Удружења грађана и сл.
1.4.3. Организовање хуманитарних акција	Организоване минимум четири хуманитарне акције на годишњем нивоу	Број учесника на хуманитарним акцијама	Одељењске заједнице, Тимови, Ученички парламент, Вршњачки тим, локална самоуправа, Црвени крст, удружења нпр. "Мултиарт", друштво инвалида и др.
1.4.4. Афирмисање волонтеризма међу децом основношколског узраста и мотивисање деце за укључивање у волонтерске програме и акције	Организоване минимум три акције и програма за ученике основношколског узраста	Број организованих програма и акција Број деце	организације, Удружења, школе

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 1.5.: Развијање дигиталних компетенција деце, родитеља и наставника

АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ ПАРТНЕРИ
1.5.1. Курс фотографије и графичког дизајна	Одржан један курс фотографије и графичког дизајна на годишњем нивоу	Број деце Број вести у медијима	ученици, наставници стручњаци унутар и ван школе, Удружења
1.5.2. Курс програмирања за децу	Одржан један курс/ секција из програмирања на годишњем нивоу	Број деце Број вести у медијима	ученици, наставници стручњаци унутар и ван школе, удружења
1.5.3. Обука из креативнописања, онлајн маркетинга и креирања садржаја за друштвене мреже	Одржана једна обука за креативно писање, онлајн маркетинг и креирање садржаја за друштвене мреже	Број деце Број вести у медијима Број укључених стручњака	ученици, наставници стручњаци унутар и ван школе
1.5.4. Обука за коришћење онлајн платформи за учење и алата за креирање дигиталног садржаја	Одржана обука за коришћење онлајн платформи за учење и алата за креирање дигиталног садржаја	Број деце Број укључених стручњака Број вести у медијима	ученици, наставници, стручњаци унутар и ван школе
1.5.5 Иновативност и креативност у настави – примери добре праксе-предшколска установа, основне школе, гимназија и средња стручна школа	Одржан Стручни скуп на годишњем нивоу	Број васпитача, просветних радника и стручних сарадника	васпитачи, наставници, стручни сарадници

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 1.6.: Афирмација интеркултурализма кроз програмско и пројектно образовање

АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ ПАРТНЕРИ
-----------	---------------------	------------	----------------------

1.6.1 Афирмисање интеркултурализма међу децом средњешколског и основношколског узраста	Одржане по две радионице у средњој школи и у основној школи	Број радионица Број огласних табли Број деце Број стручњака	ученици, наставници стручњаци унутар и ван школе
1.6.2. Организовање посете ученика на размени основним школама и промоција мини размене ученика	Организовано 3 посете по ОШ	Број ученика Број деце Испраћене активности у школским медијима	ученици, наставници стручњаци унутар и ван школе
1.6.3. Промоција програма АФС ИНтеркултура	Организоване промоције у Гимназији и по ОШ	Број учесника промоције Број ученика Број родитеља	ученици, наставници стручњаци унутар и ван школе
1.6.4.Обележавање Дана интеркултуре и Дана страних језика	Активности у оквиру школа-радионице, квизови, тематско књижевно вече...	Број одржаних радионица, базара, квизова и сл. Број деце	ученици, наставници стручњаци унутар и ван школе

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 1.7.: Унапредити пружање образовне подршке деци и родитељима из осетљивих група

АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ПАРТНЕРИ
1.7.1. Пружање бесплатне помоћи у учењу деци из осетљивих категорија	Организована континуирана бесплатна помоћ у учењу деци из осетљивих категорија	Број ученика из осетљивих група који имају проблема са учењем и постизањем резултата	ученици, родитељи, предметни наставници, одељењске старешине, ПП служба, Тим за додатну подршку и ИО
1.7.2.Саветодавне услуге родитељима у вези са школовањем деце са сметњама у развоју	Континуирано пружање саветодавних услуга родитељима деце са сметњама у развоју	Број деце са сметњама у развоју Број родитеља Број пружених услуга	Локална самоуправа, школе, удружења
1.7.3. Препознавање идентификовање и пружање подршке даровитој деци	Континуирано пружање додатне подршке даровитој деци	Број стручњака Број деце	Школе, удружења

2.2. ПСИХОФИЗИЧКИ РАЗВОЈ ДЕЦЕ

Савремено доба суочава се са новим изазовима које технологија и прекомерно коришћење телефона намећу правилном расту и развоју деце. Седантерни стил, уместо физички активног, је све доминантнији и почиње на све ранијем узрасту. Деформације кичменог стуба, лош постурални статус, проблеми са видом и динамичком акомодацијом ока све су присутнији код данашње деце. Проблеми превазилазе физичке аспекте развоја и прожимају психосоцијални живот детета. Дете савременог доба далеко лошије „чита“ сигнале невербалне комуникације, што за последицу има лошије способности предвиђања, разумевања и саосећања са људима. Социјална изолација и депривација достиже критични ниво и утиче на квалитет социјалног живота детета. Број сати који се проведе пред телефоном у корелацији је са слабијим развојем говора и пажње. „Екранизам“ – прекомерно излагање детета садржају са екрана – користи се као термин код деце која су искључена из реалног света и усмерена на имагинарни свет технологије где највише трпи социјални и комуникациони аспект развоја детета. Другим речима, никада није био већи императив да дете буде физички активно, а никад се мање дете није бавило физичком активношћу него сада.

Препорука Светске здравствене организације и центра за контролу и превенцију болести је да деца узраста од 6-17 година упражњавају најмање 60 минута дневно умерене до интензивне физичке активности. На овај начин деца побољшавају своју кардиореспираторну форму, изграђују снажне кости и мишиће, регулишу телесну тежину, смањују ризик од настанка многих болести, међу којима су најаларменатније гојазност и дијабетес. Редовна физичка активност не помаже само у превенцији физичких болести, већ и менталних: у добу у ком се суочавамо са порастом броја менталних проблема међу децом, а нарочито међу адолесцентима, физичка активност има профилатичко дејство да ублажи симптоме анксиозности и депресије, али и да правилно усмери пажњу, појачану моторичку активност и агресивност у друштвено пожељне облике понашања.

У методологији рада са децом, у реализацији локалног плана и програма за унапређење психофизичког развоја детета требају се уважавати психофизички миљокази развоја детета на узрасту предшколског, школског детета и детета које је у фази пубертета. О ком год узрасту да се ради обезбеђивање прилика за учествовања у физичкој активности, разноликост игара, креативност у игри, уз поштовање узраста, физичких могућности и родне равноправности представљају окосницу рада педагога спорта. У млађем узрасту, основна потреба на којој треба да се базира рад стручњака је аутономија. Дете истражује околину и себе у простору и времену кроз интеграцију својих чула, од којих моторички покрет носи велику количину информација. Поштовање аутономије детета значи уважити његов избор активности и прилагодити се његовој неисцрпној оригиналности и аутентичности. Од 6. године деца се усмеравају оштрије ка својим интересовањима настојећи да стекну компетентност у одређеној области, те полако кооперација уступа место конкуренцији. Негде око 8-9. године, фаза социјалног поређења достиже врхунац – где је битно пратити природну тенденцију детета да изгради осећај компетентности и само-ефикасности поредећи се са другима, али истовремено подстицати емпатију, заједништво и групно остваривање циљева.

У фази адолесценције у коју девојчице савременог доба улазе већ са 10 година, а дечаци са 11-12, улога вршњака постаје доминантнија у односу на улогу значајних одраслих у дететовом животу. Ово је фаза у којој когнитивне способности детета достижу ниво апстрактног размишљања као код одраслих, али је њихова емотивна модулација под вршњачким утицајем. Адолесцентна фаза је она у којој се дете најочигледније мења физички, па његово изглед утиче на слику о себи, популарност у друштву, али и однос према начину исхране и вежбања. У овом раздобљу живота деца више него иначе ризикују, ступају у незастићене сексуалне односе, експериментишу са психоактивним супстанцама и прибегавају пушењу, те могу да развију

поремећене обрасце исхране – уздржавање од хране, преједање и преједање комбиновано са повраћањем. Овакве активности представљају одговор на природну потребу адолесцента за допамином - неуротрансмитером који се лучи приликом награђивања – пошто је потреба организма за њим највећа управо у пубертету. Поред овог биолошког механизма активности у адолесценцији мотивисане су и социо-емоционалним циљевима – да се припада одређеној групи, осигура статус у вршњачком друштву, али и да се регулишу преплављујуће емоције, које са повећаним степеном интроспекције и енергетског набоја, нису необична појава код адолесцената. Истраживања потврђују да вршњачка група, као полуга за едукацију о здравим стиловима живота, остварује највећи домет у промени ставова младих у правцу пожељних образаца понашања. Оно што је можда још битније је посредовање обучене вршњачке групе у превенцији растуће тенденције вршњачког насиља, где дитигално насиље постаје доминантан облик обрачунавања са другом децом. Но, стручњаци менталног здравља су они који од почетка треба да буду укључени у решавање социо-емоционалних проблема адолесцената. Став младих у врбаској општини према стручњацима менталног здравља је половично позитиван, али би едукација о регулацији емоција и односа са вршњацима могла да допринесе већем степену поверења у њихов рад, и већем степену обраћања за њихову подршку када је адолесценту потребна помоћ. Ово је тим пре значајно зато што, по извештају СЗО, 1 од 7 адолесцената има потешкоће са менталним здрављем које превазиле његове способности да се са тим носи. Оно што је још алармантније је да се већина њих неће обратити стручњацима за помоћ, углавном због страха од стигматизације и социјалног искључења.

Савремена психогентичка истраживања упућују на то брига о детету почиње у пренаталном периоду. Зато су едукације о бризи детета у овој фази, али и о физичком и менталном здрављу жене у трудноћи и постпарталном периоду такође важне, дугорочно гледано, за просперитет локалног становништва. У реализацији специфичних циљева психофизичког развоја потребно је у локални акциони план укључити и родитеље, јер деца уче “по моделу” – родитељ који је и сам физички активан добар је модел за дете. Осим тога, родитеље треба едуковати како да адекватно омогуће свом детету да истражује свет користећи своја чула, како да се брине о његовој исхрани, сну, когнитивном и социо-емоционалном развоју. Такође је од великог значаја обучити родитеље о исправном приступу садржајима са Интернета и утицају који савремене технологије остварују на нашу децу. Родитељи, према анкети обављеној у врбаској општини током 2023. године, представљају основни извор података деци о репродуктивном здрављу – чак 70,6% - и зато овај канал комуникације треба да буде значајно укључен у остваривању циљева ЈАП-а.

Гледано у широј перспективи, крајњи циљ психофизичког развоја код деце је успостављање навике целоживотног физичког вежбања и менталне бриге о себи. Оба ова аспекта су заправо део шире слике о изградњи и упражњавању здравих животних навика, где спадају још и правилна исхрана, квалитет сна, култура опхођења према другим људима и негујућ однос према природи.

Овакав холистички приступ дететовом развоју пружа највећи оптимизам за развој добробити будућих носиоца друштва.

Здравствену заштиту деце у Врбасу пружају Дом здравља „Вељко Влаховић“ и Општа болница Врбас.

Дом здравља обавља здравствену делатност на примарном нивоу, на територији општине Врбас,

Служба за здравствену заштиту деце, школске деце и жена и Служба за стоматолошку здравствену заштиту обављају здравствену заштиту деце. Кадровска структура запослених у Служби за здравствену заштиту деце, школске деце и жена је:

- 6 педијатара и 2 педијатра на специјализацији, сви запослени на неодређено време
- 13 медицинских сестара, од тога 10 запослених на неодређено време, а 3 сестре су запослене на одређено време, као замене.
- Предавања кроз организоване радионице са предшколском децом се односе на хигијену, правилну исхрану и физичку активност.
- Теме које се односе на децу школског узраста:

- У нижим разредима основне школе теме се односе на хигијену, правилну исхрану и физичку активност, опасности по здравље и како помоћи себи. Теме у старијим разредима основне школе се односе на пубертет, болести зависности (пушење и алкохол), репродуктивно здравље (контрацепцију и полно преносиве болести).
- Теме које се односе на средњошколски узраст:
- Теме предавања се односе на очување и унапређење репродуктивног здравља (контрацепција, полно преносиве болести, ХИВ, адолесцентне трудноће).

Обољевање деце и школске деце

Током 2022. године прегледано је 4.178 деце, број прегледа је био 19.577, а пружено је 28.387 услуга.

Број превентивних прегледа је 2.332, што је 18,08% од укупног броја прегледа деце.

У обољевању најмлађих доминирају болести система за дисање, док је на другом месту група фактора који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом. На трећем месту је група симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази, а затим следе заразне и паразитарне болести, те болести коже и поткожног ткива.

Остварених посета у ординацијама лекара било је 37.234 односно 5 посета по детету годишње.

Систематски прегледи ученика основне школе 2022. године

		Укупно			
		М		Ж	
Број прегледаних ученика		588		560	
Утврђено стање		Укупно	%		
Телесно држање	Добро	485	82,48%	472	84,28%
	лоше	103	17,51%	88	15,71%
Деформација кичменог стуба	назначена	2	0,34%	1	0,17%
	изражена	21	3,57%	12	2,14%
Деформација грудног коша		10	1,70%	11	1,96%
Деформација стопала		41	6,97%	28	5%
Деформације других делова костура		13	2,21%	7	1,25%
Сметње вида и мотилитета		84	14,28%	76	13,57%
Оштећење слуха		1	0,17%	/	/
Психичка недовољна развијеност		6	1,02%	4	0,71%
Говорне мане		4	0,68%	1	0,17%
Срчане мане	Урођене	4	0,68%	3	0,53%
	стечене	/	/	/	/
Каријес	I степен	220	37,41%	146	26,07%

	II степен	66	11,22%	38	6,78%
--	-----------	----	--------	----	-------

➤ Општа болница

Општа болница Врбас основана је 2008. године раздвајањем од Дома здравља „Вељко Влаховић” са којим је била у заједничкој установи од 1970. године. Њена укупна површина је 13.313,87 м² на две локације.

Пружа секундарну здравствену заштиту становништву на територији Јужно Бачког округа у општинама Врбас, Србобран, Бечеј, Мали Иђош, Бач, Бачка Паланка, Кула и насељеним местима Руски Крстур и Липар, где живи око 235.000. становника.

Породилиште у Врбасу

У току 2022. године у Општој болници Врбас у служби гинекологије и акушерства са неонатологијом живорођено је 493 деце.

Дом здравља „Др Вељко Влаховић”, Општа болница Врбас
Адреса: Палих Бораца 20, Врбас
Телефон: 021/7954-403

Одељење педијатрије
УСЛУГЕ КОЈЕ СЕ ПРУЖАЈУ У АМБУЛАНТИ:

- Прегледи
 - Консултативни прегледи
 - Опсервације
- Болничко лечење – педијатријских болесника до 18 година

➤ Образовне установе

Стручна подршка развоју дететове личности се пружа у образовним установама. „Правилником о програму рада стручних сарадника у основној школи“ и „Правилником о програму свих облика рада стручних сарадника “ (“Сл. гласник РС - Просветни гласник”, бр. 5/2012 и 6/2021 - др. правилник) се дефинишу послови школског педагога и школског психолога:

- праћење и подстицање развоја ученика;
- рад на формирању ученичких колектива;
- организовање психолошко-педагошког и здравственог превентивног образовања ученика;
- припремање трибина, предавања, дискусија и других организационих облика из различитих области (културе, науке, спорта, и друго);
- подстицање активног, испитивачког понашања ученика према себи и свету рада и пружање помоћи у изради личних професионалних планова;
- усмеравање ученика за осмишљено коришћење слободног времена.

Испитивање: општих и посебних способности; особина личности; вредносних оријентација и ставова; групне динамике одељења и статуса појединца; склоности и интересовања за одређене образовне профиле и професионалне зрелости; психолошких чинилаца успеха и напредовања ученика .

- Израда инструмената за испитивање знања и осталих карактеристика личности (тестова знања, анекта, скала, процена, социоматеријских упитника и др.);
- Организовање:предавања, трибина и других активности из области педагошке, развојне и социјалне психологије и менталне хигијене; саветодавно-инструктивног рада с неуспешним

ученицима у настави, с тешкоћама у емоционалном развоју у сазревању, са сметњама у физичком развоју, с тежим породичним проблемима (деца без родитеља, непотпуне породице, алкохолизма у породици и другог), поремећеним понашањем;

- Психосоцијална подршка деци кроз:
- редовну наставу (предмети: здравље и спорт, психологија, ЧОС, физичко и здрав.васпитање)
- ваннаставне активности (организовање едукације од стране госта предавача, посете позоришту, музеју и галерији, похађање секција, организовање хуманитарних активности, спортска такмичења, рад са ученицима у виду радионица и кроз наставу осталих редовних предмета „Одговоран однос према здрављу“, разне манифестације и представе у школи, испитивање ставова кроз анкете и рад на подршци након добијених резултата и одлазак на камп без граница у Кањижи и др.
- саветодавног рад педагошко-психолошке службе

Спровођење активности у области заштите менталног здравља деце основношколског узраста:

На узрасту од 1. до 4. разреда, превенцију менталног здравља релизују учитељице у оквиру предмета Грађанско васпитање и часа одељењског старешине, као и верске наставе, а на узрасту од 5. до 8. разреда, се реализује у оквиру предмета Грађанско васпитање и Верска настава, као и активности одељењских старешина. Наведене теме (дискриминација асертивност, безбедност на интернету, стилони комуникације, конструктивно упућивање критике, упућивање и примање похвала) рализује психолог школе за узраст од 5. до 8. разреда на часовима одељењског старешине.

Спровођење активности у области заштите менталног здравља средњошколаца:

1. у оквиру наставног предмета- психологија,а кроз тему Ментално здравље
2. кроз огласну таблу намењену промовисању важности очувања менталног здравља
3. организовање предавања-гост предавач
4. учествовање ученика Ђачког парламента на манифестацијама (израда продуката)

Едукација средњошколаца о исправном приступу садржајима на Интернету и друштвеним мрежама:

1. у оквиру редовног наставног предмета: Рачунарство и информатика;
2. у оквиру изборног предмета у 4.разреду: Савремене технологије и изборног предмета у 1. и 2. разреду: Језик, медији и култура

2. ПСИХОФИЗИЧКИ РАЗВОЈ			
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 2.1: Унапређење и очување здравља деце и афирмација здравих стилова живота			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ ПАРТНЕРИ
2.1.1.Едукација деце о сексуалном понашању, репродуктивном здрављу, контрацепцији и полно преносивим болестима	Реализовано минимум 9 едукативних радионица/предавања годишње у основним школама за ученике и родитеље седмих разреда , као и 3 едукативне радионице годишње у средњим школама за ученике првих разреда. Укупно 27 радионица/предавања у Основним школама Укупно 9 радионица/предавања у Средњим школама	Број одржаних едукација Број деце укључених у активности	Савет за здравље, Дом здравља ,Црвени крст , Образовне установе, Удружења

<p>2.1.2.Спровођење промотивних и едукативних активности о превенцији болести зависности и полно преносивих болести</p>	<p>Подизање нивоа знања о значају превенције БЗ и СТБ на здравље Реализовано минимум 9 едукативних радионица/предавања годишње у основним школама за ученике осмих, као и 3 едукативне радионице годишње у средњим школама за ученике других разреда . Укупно 27 радионица/предавања у Основним школама Укупно 9 радионица/предавања у Средњим школама</p>	<p>Број одржаних едукација, кампања, дистрибуција едукативно/промотивног материјала Број деце укључених у активности</p>	<p>Удружења, Дом здравља, Образовне установе, Црвени крст</p>
<p>2.1.3.Спровођење активности за подизање нивоа знања и информисаности о штетности по здравље које настају без обзира да ли се дуван пуши, жваће или ушмркава, или се удише у простору загађеном дуванским димом</p>	<p>Реализовано минимум 9 едукативних радионица/предавања годишње у Основним школама за ученике петих разреда Укупно 27 радионица/предавања у Основним школама</p>	<p>Број радионица Број деце укључених у активности</p>	<p>Удружења, Дом здравља, Образовне установе, Црвени крст</p>
<p>2.1.4.Формирање Вршањачког тима који би се нашао у улози едукатора са ученицима и бавио се афирмацијом здравих стилова живота</p>	<p>Формиран један тим вршњачких едукатора који се баве здравим стилова живота. Реализовано минимум 3 вршњачких едукација Минимум деце 60 учествовало у едукацији</p>	<p>Број формираних тимова:1 Број вршњачких едукатора:6 Број одржаних вршњачких едукација:3</p>	<p>Ученици чланови тима. Координатори тима педагошка психолошка служба.</p>
<p>СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 2.2: Развијање културе бављења физичком активношћу изравне исхране</p>			
<p>АКТИВНОСТ</p>	<p>ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ</p>	<p>ИНДИКАТОРИ</p>	<p>НОСИОЦИ/ПАРТНЕРИ</p>
<p>2.2.1.Едукација родитеља и деце о важности бављења физичком активношћу и важности здраве исхране</p>	<p>Реализовано минимум 9 едукативних радионица/предавања годишње у основним школама за ученике других разреда и њихових родитеља Укупно 27 радионица/предавања у основним школама</p>	<p>Број реализованих радионица Број родитеља која су учествовала у радионицама</p>	<p>Удружења, Дом здравља, Образовне установе, Спортски савез,Црвени крст</p>
<p>2.2.2.Саветодавна и едукативна подршка родитељима чија деца имају проблем са гојазношћу</p>	<p>Минимум 30 родитеља деце која имају проблем са гојазношћу користило саветодавну и едукативну подршку код изабраног лекара детета</p>	<p>Број индивидуалних саветовања за децу и родитеље Број деце и родитеља корисника индивидуалних саветовања</p>	<p>Удружења, Дом здравља</p>
<p>2.2.3.Реализација традиционалне Школе пливања за ученике нижих разреда основне школе</p>	<p>Организовано 15 часова обуке за 25 деце односно око 400 деце на годишњем нивоу похађа обуку пливања</p>	<p>Број реализованих часова пливања Број деце који је учествовао у обуци</p>	<p>Центар за физичку културу „Драго Јововић“ у сарадњи са образовним установама</p>
<p>2.2.4.Рекреативне активности у природи -пешачке туре за децу</p>	<p>Организовано минимум три пешачке туре за најмање 30 деце</p>	<p>Број организованих активности Број деце укљученеу</p>	<p>Удружења, образовне установе</p>

		активности	
2.2.5. Едукативне радионице за предшколце о правилној исхрани	Организација 12 радионица за децу из 12 вртића ПУ „Бошко Буха“	Број одржаних едукација Број едуковане деце	Удружења, Дом здравља, у сарадњи са ПУ „Бошко Буха“
2.2.6. Такмичење предшколаца у атлетским дисциплинама	Организовано такмичење „Атлетско пролеће“ за децу предшколског узраста	Број такмичарских игара, Број деце узраста од 4-6 година	Предшколска установа, Савез спортова општине Врбас
2.2.7. Турнир у малом фудбалу на коме учествују репрезентације свих основних школа у општини Врбас	Организован турнир за децу основношколског узраста	Број одиграних утакмица, Број деце која учествују	Образовне установе, Организациони одбор дечије недеље
2.2.8. Организовање хуманитарног турнира 3x3	Организован хуманитарни турнир годишње	Број деце која учествују, Број турнира	Врбаски тренинг центар, Хумани Врбас, Удружење Осмех, општина Врбас
2.2.9. Такмичење предшколаца у атлетским дисциплинама-спортска дечија олимпијада	Организована дечија олимпијада једном годишње	Број деце која учествује Број организованих олимпијада	Предшколска установа, општина Врбас
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 2.3: Унапређење и очување менталног здравља деце			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ ПАРТНЕРИ
2.3.1. Психосоцијална подршка деци кроз реализацију тема: - „Ја волим и поштујем себе и друге“ - „Шта могу да учиним за тебе?“ - „Подељена срећа је два пута већа“ - „Када се многе руке сложе/удруже“	Организоване радионице на часовима одељенског старешине уз подршку ПП службе	Број деце која учествује Број организованих радионица	Образовне установе основног и средњег образовања
2.3.2. Психосоцијална подршка трудницама и будућим у склопу Школе родитељства-психолошка радионица „Ментално здравље у постпорођајном периоду“	Очекује се да минимум 100 родитеља за 3 године похађа психолошке радионице и оствари психосоцијалну подршку у склопу „Школе родитељства“	Број деце која учествује Број организованих радионица	Дом здравља, Центар за социјални рад
2.3.3. Радионице са децом школског узраста на теме: Дискриминација „Асертивност, Безбедност на интернету, Стиливи комуникације, Конструктивно упуцавање критике, Упуцавање и примање похвала	Организовање радионице на часовима одељенског старешине са психологом школе	Број деце која учествује Број организованих радионица	Образовне установе основног образовања
2.3.4. Организовање активности за развој емпатије и емоционалне писмености	15 деце по радионици	Број радионица Број деце	Психолошко-педагошка служба

2.3.5. Организација радионица : „Друштвене мреже -могућности и ризици“ или „Мере заштите на друштвеним мрежама“ , као и филм у настави „ Tagged“ - Безбедност на интернету	Ученици едуковани о исправном приступу садржајима на интернету и друштвеним мрежама	Број радионица Број деце	Предметни професори, ППП служба
2.3.6.Едукација родитеља о васпитним и здравственим аспектима употребе нових технологија: „ Трагови које остављамо на интернету и реаговање у случајевима дигиталног насиља“	Организовање едукације за родитеље о васпитним здравственим аспектима употребе нових технологија за по 10 родитеља на едукацији	Број едукација Број родитеља	ППП служба заједно са вршњачким тимом
2.3.7.Превенција поремећаја исхране	Реализовано минимум 9 едукативних радионица/предавања годишње у основним школама за ученике других разреда и њихових родитеља Укупно 27 радионица/предавања у основним школама	Број реализованих превентивних активности Број деце која су укључена	Удружења, образовне установе
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 2.4.: Подстицање одговорног односа деце према животној средини и одрживом развоју			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ ПАРТНЕРИ
2.4.1. Радионице за децу на тему заштите животне средине и одрживог развоја	Реализовано 15 радионица за децу на тему заштите животне средине и одрживог развоја Минимум 300 деце учествовало у радионицама	Број реализованих радионица Број деце која су учествовала у радионицама	Удружења, Канцеларија за младе Образовне установе ЈКП „Комуналац“
2.4.2. Еколошке акције за децу	Организовано минимум 3 еколошке акције за децу кроз које је подигнута свест деце о значају заштите животне средине Минимум 50 деце учествовало у еколошким акцијама	Број организованих еколошких акција Број деце која су учествовала у еколошким акцијама	Удружења, Образовне установе ЈКП „Комуналац“

2.3. СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА ДЕЦЕ

Систем социјалне заштите деце у Србији, у складу са основним принципима *Конвенције УН о правима детета и са начелима* на којима се заснивају релевантни закони у Републици Србији, а посебно *Породични закон, Закон о социјалној заштити и Закон о финансијској подршци породици са децом*, оријентисан је на остваривање минималне материјалне сигурности и независности, отклањање последица социјалне искључености и превенцију и санирање последица злостављања, занемаривања и експлоатације. Утемељење циљева система социјалне заштите налази се у Уставом Републике Србије гарантованим правима: праву на живот, опстанак и развој, праву на поштовање најбољег интереса детета, праву на једнак третман, односно недискриминацији, и праву на уважавање мишљења детета, односно на партиципацији детета. Деца су корисници права и услуга у систему социјалне заштите када су им услед животних околности угрожени здравље, безбедност и развој, односно ако је извесно да без подршке система социјалне заштите не могу да достигну оптимални ниво развоја. Циљеви социјалне заштите уопште, а тиме и социјалне заштите деце, остварују се пружањем услуга социјалне заштите и активностима које одређују или отклањају зависност од социјалних служби.

На основу **Одлуке о финансијској подршци породици са децом** („Службени лист општине Врбас“ број 9/2018, 34/2020, 31/2021 и 26/22) права на финансијску подршку породици са децом из члана 1. ове Одлуке су:

1. Право на поклон деци рођеној 1. јануара и на Дан града 20. октобра;
2. Право на новчану помоћ породици за новорођену бебу;
3. Бесплатан или регресираан боравак деце у предшколској установи;
4. Право на бесплатну или регресирану ужину ученика основних школа;
5. Свако треће дете у породици има право на 100 % регресираан боравак у предшколској установи, 100% регресирану ужину у основној школи и 100% регресираан превоз за ученике у средњој школи;
6. Право на помоћ деци из вишечланих породица за четврто и свако наредно дете;
7. Услуга продуженог боравака у основној школи за ученике из социјално угрожених породица;
8. Право на бесплатне или регресиране трошкове превоза ученика средњих школа;
9. Право на регресирање трошкова смештаја у домовима ученика и викенд карте
10. ученика средњих школа;
11. Право на регресирање трошкова приватног смештаја и викенд карте за ученике средњих школа;
12. Право на бесплатне или регресиране трошкове превоза студената;
13. Право на награду за најуспешније студенте поводом обележавања међународног дана студената.

Услуга продуженог боравака у основној школи за ученике из социјално угрожених породица остварује се у оквиру продуженог боравака у основној школи у којој ученик похађа редовну наставу, а уводи се за ученике чија је породица корисник новчане социјалне помоћи или је ученику продужени боравак препоручен Мишљењем Интерресорне комисије општине Врбас у текућој школској години.

Услуга продуженог боравака је бесплатна за кориснике и остварује се од првог дана наредног месеца од дана достављања Упута о коришћењу услуге социјалне заштите основној школи коју ученик похађа и траје, најкасније, до краја школске године, уз праћење школског тима за инклузивно образовање.

Бесплатни излети:

1. Заједнички програм за инклузију, деца из маргинализованих породица- од средстава Црвеног крста Србије и СО Врбас

2. Заједнички програм за инклузију, младе особе са интелектуалним сметњама- средства Црвеног крста Србије и СО Врбас
3. Млади волонтери- из средства Црвеног крста Србије

Бесплатни одмор и опоравак:

1. Учешће на Летњој школи подмлатка и омладине Црвеног крста у организацији Црвеног крста. Извор финансирања: сопствена средства, средства СО Врбас и средства Владе АП Војводине.

Сви учесници су корисници програмских активности Црвеног крста:

1. Заједнички програм за инклузију
2. Награђени учесници са ликовно литерарних конкурса Црвеног крста
3. Волонтери

Укупно 160 учесника у планираним активностима, број може бити већи или мањи у односу на финансијска средства и планове Црвеног крста Војводине/ Црвеног крста Србије.

За сиромашне породице са децом најважнији видови помоћи у природи су обезбеђивање одеће и обуће (у сарадњи са Црвеним крстом, а и кроз иницијативу школе и Предшколске установе).

• Један од важних сегмената политике социјалне заштите на локалном нивоу су: једнократне и додатне новчане помоћи, као и помоћ у природи за најсиромашније појединце и породице.

У 2022. год. 1886 захтева за једнократну новчану помоћ, а 1703 укупно корисника новчане социјалне помоћи од тога 570 деце.

Једнократне новчане помоћи се додељују по упуту интерресорне комисије, у ситуацији када је дете у Дому па је родитељима потребан новац за трошкове превоза детета, и у другим разним ситуацијама. Једнократна помоћ се пише на одрасле, те они располажу новцем. У 2022. години укупно 21 захтев на име малолетног детета.

Деца са сметњама у развоју

Интерресорна комисија основана је 19.11.2010. године, решењем о именовању чланова општинске Интерресорне комисије за пружање додатне образовне, здравствене или социјалне подршке детету или ученику бр: 610-42/2010-IV/04 од 19.11.2010. године. Структура њеног чланства је у складу са одредбама члана 6. став 3. Правилника о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету и ученику („Сл. гласник РС", бр. 63/2010). Инклузивно образовање подразумева једнако право и доступност образовног-васпитног система за свако дете без дискриминације, уз обезбеђивање потребне подршке у складу са потребама и индивидуалним начином функционисања детета .

На основу базе података Интерресорне комисије извршена је анализа потребе за додатном подршком дефектолога деци са сметњама у развоју у образовном систему.

По доминантној тешкоћи

Доминантна тешкоћа	Број деце 2020. г.	Број деце 2021. г.	Број деце 2022. г.
1.Сметње у развоју и инвалидитет			
1.1.Сметње у интелектуалном функционисању	8	10	9
1.2.Комуникацијске сметње (сметње из спектра аутизма и АДХД)	3	8	3
1.3. Комуникацијске сметње-деца се дефицитом пажње и хиперактивношћу	0	0	2
1.4. Инвалидитет: телесни инвалидитет (недостаци делова тела) моторичке сметње (отежано кретање и/или	2	1	0

коришћење руку, потпуна немогућност ходања и/или коришћења руку), чулне сметње (значајна слабовидост или лепило, наглувост или глувоћа)			
1.6. Чулне сметње-значајна слабовидост или слепило, наглувост или глувоћа	0	0	3
1.8. Вишеструке сметње (удружене две или више интелектуалних/комуникацијских сметњи/инвалидитета).	15	25	33
2. Специфичне тешкоће у учењу			
2.1.Тешкоће у читању, писању или рачунању, (уколико нису присутне интелектуалне или чулне сметње)	1	4	7
2.2. Тешкоће у учењу због проблема у понашању или емоционалном развоју	2	3	2
3. Деца из социјално-економски нестимулативних средина			
3.1. Деца из сиромашних породица	1	0	0
3.2. Деца из породица која не говоре језиком средине (на коме се одвија образовни процес)	0	0	0
3.3. Деца која дуже време бораве у болници или социјалној установи за смештај	0	0	0
3.4. Деца мигранти у покрету-сезонске миграције	0	2	0
4.Друго	0	0	2
4.1. Емотивно-социјална незрелост и проблеми са говором			
4.2.Вршњачко насиље			
4.3.Социоемоционалне тешкоће и насиље старијег брата			
Укупно деце и ученика*	32	53	61

По узрасту

Узраст	Број деце 2020. г.	Број деце 2021. г.	Број деце 2022. г.
0-3 године	0	1	2
3-6,5 година	9	15	17
6,5-10 година	7	18	21
10-14 година	10	13	14
14-18 година	6	7	7
Укупно*	32	54	61

АНАЛИЗА ПОТРЕБЕ ЗА ДОДАТНОМ ПОДРШКОМ ЛОГОПЕДА У ОПШТИНИ ВРБАС НА ОСНОВУ ПОДАТАКА ИРК

Препорука за третмане у:	2019.	2020.	2021.	2022.
Општа болница Врбас	6	8	4	6
ПУ „Бошко Буха“ Врбас	13	9	1	
Сервисни Центар ШОСО „Милан Петровић“	19	11	15	16
ОШ „Братство Јединство“ Врбас	2	2	5	4

Табела 1: Број деце по годинама и препорукама за третмане логопеда у наведеним институцијама.

Узраст деце	2019.	2020.	2021.	2022.
-------------	-------	-------	-------	-------

Деца предшколског узраста	18	10	6	17
Деца основношколског узраста	9	14	14	14

Врста сметње	2019.	2020.	2021.	2022.
Специфичне сметње у учењу (дислексија, дисграфија)	2	2	4	3
Поремећаји артикулације	3	3	4	1
Говорно-језички поремећаји развојног доба	22	15	18	29

- Право на дечији додатак 01.01.2022. до 31.12.2022. остварило је 988 корисника.

Планиране мере подршке деци у области социјалне заштите:

1. Унапређење приступачности објектима и информацијама од значаја за децу са развојним потешкоћама;
2. Подизање свести и информисаности деце у области социјалне инклузије;
3. Подршка деци у ризику од измештања из породице;
4. Потпун обухват деце обавезним образовањем, смањење осипања ученика кроз подстицај за наставак школовања и социјализација деце из друштвено осетљивих група у школама.

3. СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА ДЕЦЕ			
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 3.1: Унапредити приступачност објектима и информацијама које су од значаја за децу са развојним потешкоћама			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ПАРТНЕРИ
3.1.2. Обезбедити пуну приступачност информацијама, услугама и производима особама са инвалидитетом	Креирана апликација "Инфо за све", која представља могућност да особе са инвалидитетом, пре свега глува и слепа лица, добију сервисне информације, односно њихови законски заступници.	Број интернет страница локалних установа од јавног значаја	Општина, Удружења
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 3.2: Подизање свести и информисаности деце у области социјалне инклузије			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ПАРТНЕРИ
3.2.1. Едукације и информисање деце на тему недискриминације, толеранције и једнаких могућности и права за сву децу	Реализовано 15 едукативних активности	Број реализованих едукација за децу. Број типичне деце која су учествовала у активностима. Број атипичне деце која су учествовала на активностима.	Удружења, Црвени крст, Образовне установе

3.2.2. Заједничке активности квалитетног провођења слободног времена деце из осетљивих група, са развојним потешкоћама и деце из опште популације	Реализовано 20 активности у циљу квалитетног провођења слободног времена	Број реализованих активности Број типичне деце која су узела учешће у активностима Број деце из осетљивих група којасу узела учешће у активностима Број деце са развојним потешкоћама која су узела учешће у активностима	Удружења, Црвени крст
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 3.3: Подршка деци у ризику од измештања из породице			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ПАРТНЕРИ
3.3.1. Оснивање дневног боравка за децу са сметњама у развоју	- Деца са сметњама у развоју остају у својим примарним породицама - Омогућена им је континуирана подршка личном развоју, осамостаљивању и инклузији у локалној заједници	- Број деце корисника услуге дневног боравка за децу са сметњама у развоју - Број деце на смештају у Установама социјалне заштите	Општина. Интерресорна комисија и потенцијални пружалац услуге
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 3.4: Потпун обухват деце обавезним образовањем, смањења осипања ученика кроз подстицај за наставак школовања и социјализација деце из друштвено осетљивих група у школама			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ПАРТНЕРИ
3.4.1. Реализовати програме за родитеље и децу којима се подстицају развој и учење деце и развој родитељских вештина, организовати различите програме предшколског васпитања и образовања у краћем трајању за децу узраста 3-5,5 година (20% деце из осетљивих друштвених група)	Деца из осетљивих група су потпуно обухваћена обавезним образовањем	Број деце обухваћених образовним системом у односу на укупан број деце школског узраста пријављеног пребивалишта на територији општине Врбас	Образовне установе, Предшколска установа, Удружења
3.4.2. Набавка контејнера за половну одећу и обућу у насељеним местима	- Постављено минимум 6 контејнера - Свој деци школског узраста је обезбеђена адекватна одећа и обућа	Број контејнера	Црвени крст Месне заједнице

2.4. БЕЗБЕДНОСТ ДЕЦЕ

У Врбасу се проблемима безбедности баве следеће установе:

Полицијска управа, Општинска управа, основне и средње школе, Предшколска установа, Основни суд, Дом здравља „Вељко Влаховић“, Центар за социјални рад. Спровode се значајне активности локалне заједнице у ширењу свести о значају безбедности.

Уочљиво је да у нашем друштву постоји потреба за већом укљученошћу грађана, за њиховим удруживањем и њиховим активнијем доприносу решавању питања безбедности у заједнице и подизању квалитета живота. Предуслов за то је добро познавање сопствених права, надлежности институција и проактиван приступ остваривању права.

Стручњаци сматрају да су највеће претње безбедности деце брза возња, кафићи и локали за изласке где се точи алкохол малолетницима и конзумирају ПАС, вршњачко насиље и насиље уопште, неосветљене улице, игралишта и други делови града, напуштени пси.

Основношколци углавном извештавају да су најмање сигурни у вечерњим изласцима, затим на интернету и на путу од куће до школе.

Потребно је радити на едукацији деце, усмереној на подизање компетенција и оснаживање да се насиље препозна, именује и реагује на њега у складу са законским регулативама, користећи све постојеће механизме заштите и подршке. Деца треба да стичу комуникацијске вештине у непосредној и дигиталној комуникацији јер оне повећавају њихове компетенције да се самозаштите и смањују понашање које би угрожавало безбедност других.

На крају, потребно је квалитетним садржајима и активностима попунити време одрастања, јер је то најсигурнији начин да се формира друштвено одговорна личност која не угрожава права других и познајемеханизме заштите властитих.

Координационо тело за превенцију насиља и злостављања у основним и средњим школама на територији општине Врбас („Службени лист општине Врбас“, број 16/2022).

Задаци Координационог тела су: примењивање превентивних мера и активности у раду са ученицима, наставницима, психолошко-педагошким службама кроз обавезне едукације путем стручних састанака, радионица, трибина намењених ученицима и запосленима у школама; организовање стручних скупова и семинара за представнике школа; активна сарадња и комуникација са родитељима ученика; предузимање активности које су усмерене на правовремено препознавање и адекватно и ефикасно реаговање на све облике насиља; упућивање препорука активним субјектима и праћење доследности примене истих; остваривање комуникације са медијима и учествовање у реализацији свих планираних мера за превенцију насиља и злостављања у основним и средњим школама на територији општине Врбас. Координационо тело има дежурног члана који је задужен за правовремено и ефикасно реаговање и поступање у случају насиља и доступан је 24 сата директорима, психолошко-педагошким службама и другим субјектима задуженим за превенцију насиља и злостављања у основним и средњим школама на територији општине Врбас.

Подаци о страдању деце у Републици Србији давали су јасну слику недовољне бриге о најрањивијим члановима нашег друштва, али и непостојања свести у јавности о томе колико је велики овај проблем. Зато је један од основних задатака Агенције за безбедност саобраћаја од самог почетка био да се осмисли концепт који ће истовремено покренути јавност и институције, али и дати оквире за

рад са децом у области безбедног понашања у саобраћају. Са том идејом, Агенција за безбедност саобраћаја покренула је 2011. године кампању „Пажња сад!“. Кампања је замишљена са намером да се утиче на масовне погрешне појаве и ставове који су свакодневно доводили до лоших одлука, које су за последицу имале губитак дечијих живота. Дакле, само једна свеобухватна и општеприсутна активност могла је постићи да се истовремено утиче на велики број учесника у саобраћају, а пре свега родитеља, од чијег понашања у највећој мери и зависи безбедност деце у саобраћају. Улога родитеља у овом процесу је, уз улоге васпитача и учитеља, од пресудног значаја, јер поред усменог преношења свих важних информација које деца треба да упамте и усвоје, родитељи својим примером у значајној мери утичу на то како ће се деца понашати у саобраћају.

Пројекат „Пажљивкова смотра“

„Пажљивкова смотра“ је пројекат у коме се деца предшколског узраста, првог и другог разреда, такмиче у знању из области безбедности саобраћаја. Сам пројекат се састоји из четири нивоа такмичења: школска, општинска, регионална и републичка смотра.

Пројекат „Пажљивкова смотра“ је у форми пилот пројекта први пут спроведен током 2017. године, када је у пројекту учествовало свега пет локалних самоуправа: општина Темерин, општина Чајетина, град Врање, градска општина Савски венац и општина Врњачка Бања. Ове локалне самоуправе су изабране сразмерно својом површинама (где је био циљ да се у пилот пројекат укључе локалне самоуправе различитих територијалних покривености, где је једна локална самоуправа имала и реализацију пројекта на језику националне мањине (мађарском језику) , али је истовремено узето у обзир и да у пројекту буду локалне самоуправе које се издвајају у погледу рада са децом у области безбедности саобраћаја. Током пилот пројекта, у „Пажљивковој смотри“ је учествовало 5.250 деце предшколског узраста, првог и другог разреда.

Током 2019. године је започета реализација пројекта „Пажљивкова смотра“ за школску 2019/2020. годину, када је сам пројекат добио ранг од националног значаја. Током овогодишње реализације, у пројекту је учествовало 58 локалних самоуправа, са 29.125 деце. Међутим, због ситуације која је била изазвана пандемијом COVID-19 вируса, реализација пројекта је прекинута након спроведене школске смотре.

Током школске 2021/2022. године, пројекат „Пажљивкова смотра“ је први пут у целости спроведен кроз сва четири нивоа дефинисана припремљеном методологијом. У самом пројекту је учествовала 41 локална самоуправа, где је укупно учествовало 30.286 малишана.

Пројекат наставља успешну реализацију, где је 71 локална самоуправа успешно спровела школску смотру, а процењује се да ће коначан број деце која су учествовала у првој фази пројекта „Пажљивкова смотра“ за школску 2022/2023. годину, износити приближно 90.000 малишана предшколског узраста, првог и другог разреда.

Почевши од реализације пројекта у школској 2019/2020. године и закључно са првом фазом пројекта током школске 2022/2023. године, пројекат „Пажљивкова смотра“ се, поред српског језика (на ћириличном и латиничном писму), спроводи и на пет језика националних мањина (мађарском, словачком, румунском и русинском језику).

Док су локалне самоуправе задужене за реализацију пројекта на локалном нивоу (школска и општинска смотра), Агенција за безбедност саобраћаја организује регионални и републички ниво пројекта „Пажљивкова смотра“. На регионалним нивоима, малишанима су обезбеђене награде у форми друштвених игара из области саобраћаја, док на републичком нивоу најбоље екипе добијају вредне поклоне у виду лап-топ и таблет рачунара, бицикала и тротинета.

Пројекат је у Врбасу настављен 2022. године након COVID-19 вируса , а настављена је реализација и 2023. године. 2022. године је учествовало 847 малишана, а наредне 718 малишана (предшколци, први и други разред).

4. ПОДИЗАЊЕ НИВОА БЕЗБЕДНОСТИ ДЕЦЕ			
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 4.1: Превенирати вршњачко насиље			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ ПАРТНЕРИ
4.1.1. Организовање предавања о појму и последицама вршњачког насиља	Организовано најмање 15 предавања о појму и последицама вршњачком насиљу за најмање 300 деце	Број реализованих предавања Број обухваћене деце	Удружења, Црвени крст, образовне установе, полиција
4.1.2. Организовање обука за родитеље и децу о механизмима адекватног реаговања на насиље	Организовано најмање 9 обука адекватног реаговања на насиље за родитеље и децу Најмање 60 родитеља и 60 деце прошли обуке	Број реализованих обука Број деце који су прошли обуку Број родитеља који су прошли обуку	Удружења, Црвени крст
4.1.3. Организовање саветовалишта за родитеље и децу која су била учесници насиља	Организовано једно саветовалиште Минимум 30 корисника саветовалишта годишње	Број реализованих саветовалишта Број корисника саветовалишта	Удружења, образовне установе, Центар за социјални рад, полиција
4.1.4. Радионице на тему интеркултуралности	Организовано минимум 9 радионица на тему интеркултуралности Најмање 180 деце присуствовало радионицама	Број реализованих радионица Број деце која су учествовала у радионицама	Удружења, Црвени крст
4.1.5. Спровођење активности у циљу смањења дискриминације према деци из ЛГБТ+ заједнице	Организовано минимум 9 радионица у циљу смањења дискриминације према деци из ЛГБТ+ заједнице Минимум 180 деце присуствовало радионицама	Број реализованих радионица Број деце која су учествовала у радионицама	Удружења, Црвени крст
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 4.2: Унапредити сарадњу између институција у вези са безбедношћу деце			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ ПАРТНЕРИ
4.2.1. Организација заједничких кампања свих институција у вези са безбедношћу деце	Организована једна кампања на којој учествују бар три институције Минимум 3000 појединаца информисаних о проблемима у вези са безбедношћу деце	Број организованих кампања Број институција које учествују Број информисаних грађана/циљних група	Удружења, Центар за социјални рад, Полицијска управа, школе, Дом здравља, Основно јавно тужилаштво, Црвени крст
4.2.2. Организација међусекторских догађаја о безбедности деце	Организовано минимум 3 догађаја о безбедности деце на којој ће говорити представници различитих институција, представници родитеља и деце Минимум 5 институција узело учешће у догађајима Минимум 100 учесника догађаја	Број организованих догађаја Број укључених институција Број учесника догађаја	Удружења, Центар за социјални рад, Полицијска управа, школе, Дом здравља, Основни суд у Врбасу, Основно јавно тужилаштво, Црвени крст

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 4.3: Рано препознавање насиља у емотивним везама и породичног насиља			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ ПАРТНЕРИ
4.3.1. Организовање едукативних радионица на тему препознавања насиља у емотивним везама и породичног насиља	Организовано минимум 6 радионице о препознавању насиља у емотивним везама Минимум 90 деце	Број радионица Број деце	Удружења, Центар за социјални рад Полицијска станица
4.3.2. Организовање јавних догађаја и израда публикација на тему насиља у емотивним везама	Организовање минимум једног јавног догађаја о насиљу у емотивним везама Креирана једна публикација о насиљу у емотивним везама	Број јавних догађаја Број публикација	Удружења Ученички парламенти Медији Полицијска станица
4.3.3. Радионице за оснаживање девојчица на тему родно заснованог насиља	Организовано најмање две радионице Минимум 15 деце по радионици	Број радионица Број деце	Удружења, Ученички парламенти Црвени крст Полицијска станица
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 4.4: Превенција дигиталног насиља и подршка адекватном реаговању на дигитално насиље			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ ПАРТНЕРИ
4.4.1. Организовање едукативних радионица на тему спречавања дигиталног насиља	Организовано две радионице са по 15 деце у радионици	Број реализованих радионица Број реализованих радионица у насељеним местима Број обухваћене деце	Удружења, Образовне установе Координационо тело за превенцију насиља у основним и средњим школама општине Врбас
4.4.2. Организовање обука о механизмима адекватног реаговања на дигитално насиље	Организовано две радионице са по 15 деце у радионици	Број реализованих радионица Број реализованих радионица у насељеним местима Број обухваћене деце	Удружења, Координационо тело за превенцију насиља у основним и средњим школама општине Врбас
4.4.3. Радионице на тему адекватног избора садржаја на ТВ-у и интернету за децу и родитеље	Организовано две радионице Минимум 15 деце по радионици	Број реализованих радионица Број реализованих радионица у насељеним местима Број обухваћене деце	Удружења, Канцеларија за младе Образовне установе, Полицијска станица
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 4.5: Подстицати одговорно власништво кућних љубимаца			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ ПАРТНЕРИ
4.5.1. Радионице на тему одговорног власништва и понашања према животињама	Организовано две радионице са по 15 деце у радионици	Број реализованих радионица Број реализованих радионица у насељеним местима Број обухваћене деце	Удружења, Полицијска станица

4.5.2. Јавне акције о одговорном власништву	Организована једна јавна акција за промоцију одговорног власништва међу децом и широм популацијом	Број реализованих јавних акција	Удружења, Полицијска станица, ЗОО хигијена
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 4.6: Повећати ниво безбедности деце на небезбедним локацијама			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ ПАРТНЕРИ
4.6.1. Одржавање и поправка справа на дечијим игралиштима	Одржавано и поправљено минимум 40 справа на дечијим игралиштима	Број редовно одржаваних игралишта Број одржаваних справа	Општинска управа, јавна предузећа, школе, удружења
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 4.7: Подизање свести о проблематици трговине људима			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ ПАРТНЕРИ
4.7.1. Реализација едукативних радионица о трговини људима и израда публикације на тему заштите од трговине људима	Организовано четири радионице са по 15 деце урадионици	Број реализованих радионица Број деце која су прошла радионице Број радионица у насељеним местима	Удружења, Полицијска управа, Центар за социјални рад, Црвеникрст
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 4.8: Превенција злоупотребе психоактивних супстанци			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/П АРТНЕРИ
4.8.1. Гостовање лекара и полицијских службеника на ЧОС - овима, презентација примера из праксе и дискусија са децом	Одржано најмање 10 предавања Најмање 150 ученика посетило предавања	Број одржаних предавања Број ученика који је посетио предавања	Дом здравља, Полицијска управа, удружења
4.8.2. Радионице за ученике о последицама употребе ПАС у служби очувања менталног здравља	Организовано две радионице о последицама употребе ПАС са по 15 деце у радионици	Број радионица Број деце Број радионица у насељеним местима	Полицијска станица, Дом здравља Црвени крст
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 4.9: Решавање сукоба применом медијације			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/П АРТНЕРИ
4.9.1. Обука деце школског узраста за вршњачко посредовање у сукобима	Одржане минимум две радионице у школама и обучени вршњачки медијатори	Број тимова за медијацију Број одржаних радионица	Удружења
4.9.2. Подршка породицама кроз услуге стручњака за медијацију	Континуирана подршка породицама кроз услуге стручњака за медијацију Реализована минимум једна кампања о предностима медијације у односу на арбитражне начине решавања породичних сукоба	Број кампања Број породица	Удружења
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 4.10: Безбедност деце у саобраћају			

АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ПАРТНЕРИ
4.10.1. Организација активности у вези са кампањом безбедности деце у саобраћају „Пажљивкова смотра“	Одржана једна „Пажљивкова смотра“ годишње	Број деце који је учествовао на такмичењу „Пажљивкова смотра“ у познавању правила о безбедности саобраћаја	Савет за безбедност саобраћаја у сарадњи са образовним установама
4.10.2. Организовање едукативних трибина посвећених унапређењу безбедности деце у саобраћају	Подељено минимум 40 ауто-седишта за безбедан превоз деце	Број одржаних трибина, Број подељених седишта	Савет за безбедност саобраћаја, Агенција за безбедност саобраћаја Републике Србије

2.5. КУЛТУРА И ИНФОРМИСАЊЕ

Установе културе у Врбасу

Културни центар Врбаса

Културни центар Врбаса је основан 05.02.1968. године. Културни центар Врбаса је јавна установа, чији је оснивач општина Врбас, која организује програме намењене свим старосним и социјалним категоријама становништва. Мисија Културног центра Врбаса је развијање, унапређење и подизање општег нивоа културе у локалној средини, задовољавање културних потреба свих грађана, неговање мултикултуралности, стварање амбијента за развој алтернативних и авангардних културних пракси и старалаштва маргиналних група. Делатност Културног центра почива на уверењу да култура мора бити ствар јавне бриге и да она не може бити препуштена хировима тржишта и искључиво приватној иницијативи. За културни идентитет и квалитет живота у граду, као цивилизованој демократској средини неопходно је постојање институција које омогућавају испољавање креативности грађана и приступ културним добрима. Битан сегмент рада Културног центра јесте сарадња и размена програма са осталим установама културе и организацијама цивилног сектора у Врбасу и сличним центрима из целе Србије и региона. Једниственост Културног центра огледа се у његовој поливалентности и презентацији културног стваралаштва које није заступљено у другим установама културе.

Невенев фестивал деце песника

Невенев фестивал деце песника је међународна манифестација. Одржава се у Савином Селу. Основан је 1988.

Организатор: Културни центар Врбаса

Време одржавања: мај

Невенев фестивал деце песника је феномен за себе. Велики српски песник Јован Јовановић Змај, покренуо је давно свој дечији часопис „Невен“ и по идеји инспирације детета као ствараоца и Фестивал прихвата име да би наставио Чика Јовину идеју. У функцији је, дакле, основна песников

намера да призове даровито дете, да својим стваралачким чином, узме учешћа у јавној активности. Чика Јова је дечији рад објавио у листу, а Фестивал најдаровитије радове призива к себи у мају, на тродневно песничко дружење, у петак, у суботу и у недељу.

У савременим просторима дечијег стваралаштва ова манифестација отворила је посебан креативни простор на коме деца доказију овај таленат, инспирисана стваралачким чином, подстакнутим на најсавременији начин. Једна је од ретких манифестација која на посебан начин акцентује рад са даровитом децом песницима и писцима. Од 34 000 учесника жири је одабрао 1300 изузетно даровитих дечијих поетских и прозних текстова објављених у фестивалским антологијама. Сваке године се штампа књига у којој су објављени најбољи дечији текстови. Планира се уз књижевни програм, финалиста Невеновог фестивала деце песника, дружење са дечијим песницима, додела награда за најбоље песничке и прозне радове, радионице за децу песнике: предавачи Перо Зубац и Тоде Николетић, рад са младим талентима; радионице за ученике основне школе и децу песнике.

Невенов фестивал деце песника је постао својеврсна институција за рад са даровитом децом која активно пишу поезију и желе да о својим песмама чују туђе мишљење, да је искажу мултимедијски и да закораче на тежак, мукотрпан, али необично драг и стваралачки пут песника.

Фестивал југословенске поезије младих

Организатори: Културни центар Врбаса и Јавна библиотека „Данило Киш“

Фестивал поезије младих је наша најзначајнија и најстарија културна манифестација намењена песницима до 27 година старости. Настао као Фестивал југословенске поезије младих 1968. године и данас окупља песнике са простора свог настанка и готово да нема познатијег песника или књижевника из данас раздвојених књижевности, а да у Врбасу није правио своје прве песничке кораке. Фестивал је специфичан и по томе што се истовремено окупљају и млади песници - финалисти и њихове старије колеге. Више од 200 младих песника са циклусом од 10 песама се јавља на конкурс, што износи преко 2000 песама које стижу на адресу фестивала сваке године. Мало који град има толико песама о себи. У књизи „Град на песниковој руци“, како зову Врбас, су објављене песме о Врбасу. За јубиларни *50. Фестивал поезије младих* објављена је Антологија песама претходних 50 победника.

Фестивал поезије младих у Врбасу расписује конкурс за младе песнике из Србије и региона. Право учешћа на конкурсима имају песници до 27 година старости са циклусом од 10 необјављених песама, на српском језику и језицима националних заједница (са преводом на српски језик уколико је потребно).

Песме, умножене у четири примерка и потписане шифром (са решењем шифре у посебном коверту) се достављају на адресу Јавне библиотеке „Данило Киш“ где на финалној вечери Фестивала треће недеље маја одређују прве три награде.

У оквиру програма Фестивала поезије младих се приказују књижевни програми за децу у одељењима Јавне библиотеке „Данило Киш“ и у основним школама. Чести гости ових књижевних програма су дечији песници Бранко Стевановић, Тоде Николетић, Татјана Пуповац...

Јавна библиотека „Данило Киш“ Врбас, Маршала Тита 87, Врбас

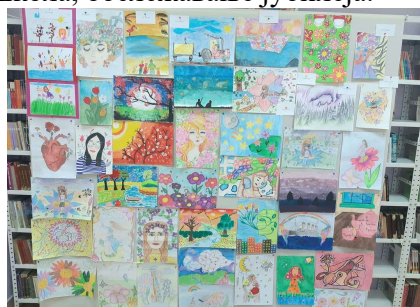
Одељење за децу

Акцент библиотеке последњих година је усмерен на Дечје одељење у Врбасу које у 2022. години броји 892 активна корисника и књижни фонд од 13.988 књига. Највећи број је на српском језику али такође у библиотеци имамо и страни фонд, односно књиге на енглеском које ћемо усмереном набавком обогатити током наредних година. Активности које подразумевају: конкурсе, едукативно-креативне радионице, трибине, књижевне сусрете, изложбе одржавају се на месечном нивоу.

Дечје одељење остварује успешну сарадњу са Предшколском установом (државним и приватним), школама, издавачким кућама и другим установама културе.

Запослени у Дечјем одељењу, поред стандардних библиотечарских послова (обrade и смештаја књига, рада са корисницима, пружања информација корисницима и сарадње са установама културе), велику пажњу поклањају организовању едукативно-креативних радионица и других програма за децу и младе.

Бројни програми и пројекти који се реализују у Дечјем одељењу Јавне библиотеке „Данило Киш“ резултат су промишљеног деловања с циљем укључивања што већег броја деце у програме културе и њиховог подстицања да и сами буду ствараоци културе. Реализују се: Светосавски конкурс, Пролетни и јесењи литерарни и ликовни конкурс, ликовни и литерарни конкурс поводом Дечије недеље, гостовања песника, Креативно-едукативне радионице поводом обележавања Међународног дана дечје књиге, додела награда најуспешнијим читаоцима, едукативно-историјских радионица са историчарима Градског музеја Културног центра Врбаса, Библиоквиз за ученике старијих разреда основних школа и ученике средњих школа, обележавање јубилеја.

Садржаји који се нуде деци и омладини на нивоу Дечјег одељења Јавне библиотеке „Данило Киш“ су разноврсни и на основу узрасних категорија намењени су деци предшколског узраста, ученицима млађег основношколског узраста, ученицима старијег основношколског узраста и ученицима средње школе.

Програмска шема је веома богата, а радионице се тематски могу поделити на психолошко-педагошке, едукативне, уметничко-креативне. Програмска шема се развија и мења у зависности од потреба корисника. Организују се књижевне промоције, сусрети са писцима, предавања, трибине, изложбе, уметничке вечери, музички програми, видео и слајд пројекције, обележавање значајних јубилеја (2. април, Међународни дан књиге за децу) и др.

Врбаски средњошколци, ученици три средње школе - Гимназије „Жарко Зрењанин“, Средње стручне школе „4. јули“ и Средње медицинске школе „Козма и Дамјан“, учествују у такмичењу у серији „библиоквизова“ које је за њих припремила Јавна библиотека „Данило Киш“. Укупно 36 ђака распоређено је у девет екипа од по четири ученика и сваку школу представљају три тима. Квиз је осмишљен по угледу на такозване паб квизове, веома популарне у свету последњих деценија. Питања су из опште културе - појаснио је Дарко Крчмар, радник ЈБ „Данило Киш“, иначе и сам учесник бројних телевизијских и других квизова, често и организатор ове врсте забаве у локалима у општини Врбас.

Циљ организовања квиза је популарисање књиге, читања, библиотеке, али и намера да се кроз игру и дружење види колико учесници познају свет који их окружује, да провере али и прошире своја знања из различитих области.

Дечије културно лето

Организатор: Канцеларија за младе

Општина Врбас и Канцеларија за младе организује у току прве две недеље јула четвородневни забавни и едукативни програм под називом „Дечије лето“.

Организатори за најмлађе на Тргу Николе Пашића припремају позоришне представе за децу, концерте дечијих вокалних солиста, мађионичарске наступе, дружење са песницима за децу, наступе дечијих фолклорних група, креативне радионице цртања, сликања и вајања. Са децом се друже деци позната имена из света дечије књижевности, музике: Бранимир Росић, Тоде Николетић, Нина Обрадовић, Јана и Елена Црномарковић, Магични Лука и други забављачи, певачи, уметници...

Фестивал драмског стваралаштва за децу

Организатор: Канцеларија за младе

Општина Врбас подржава културне и уметничке активности и идејно и материјално. Фестивал драмског стваралаштва за децу под називом **ВРБА ФЕСТ** (назив је настао на основу изворне речи *врба* на основу које је име реке и града Врбас настало).

Анализом постојећих ресурса дошли смо до следећег закључка :

-У општини Врбас гравитира девет основних школа и једна предшколска установа ;

-Културни центар Врбас, односно Биоскоп „Југославија“ поседује позоришну салу технички опремљену за извођење позоришних представа, а у току је стварање техничких услова за извођење позоришних представа и у згради позоришта.

На основу ове анализе може се закључити да Врбас има капацитет за одржавање једног оваквог фестивала (широку популацију предшколске и школске деце која би пратила представе овог фестивала као и позоришни услови који дозвољавају квалитетно извођење представа).

На фестивалу право учешћа имају сва аматерска позоришта и трупе са територије Републике Србије која имају на свом репертоару представе у категорији дечијих и омладинских (категорија узраста глумаца до 15 година и категорија узраста глумаца од 15 до 18 година). Квалитет изабраних представа на Фестивалу оцењује трочлани жири, који и додељује награде. Фестивал траје пет (5) дана.

Циљ овог пројекта је подизање нивоа културне понуде општине Врбас, подстицање дечијег и омладинског стваралаштва и креативности, интезивнија културна сардња са другим срединама при чему се размењују искуства у раду са децом и младима и остварују контакти потребни за даљу сарадњу ван овог фестивала, а деца и омладина општине Врбас имаће прилику да виде квалитетан програм који ће их подстаћи да се и сами упусте у авантуру уметничког стваралаштва.

Змајевачке Дечије Игре

„Културно лето Змајево“ се у општини Врбас одржава од 2013. године. Манифестација већ као традиционална постаје све препознатљивија као културни бренд, не само Змајева и општине Врбас већ и у читавој Покрајини.

У оквиру Културног лета Змајево се одржавају и Змајевачке дечије игре. У дворишту Месне заједнице Змајево на програму су концерти, деце предшколског и школског узраста. Поред концерата, Змајевачке дечије игре су познате и по присуству великог броја аниматора и других занимљивих садржаја за децу.

5.КУЛТУРА И ИНФОРМИСАЊЕ			
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5.1.: Унапредити ниво информисаности и укључености децеу реализацију активности			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ПАРТНЕРИ
5.1.1.Формирати секцију за културу у оквиру ученичких парламената школа	Формирана секција за културу у оквиру ученичких парламената школа	Број одржаних састанака Број ученика учесника секције	Ученички парламенти
5.1.2.Информисање циљних група о културним дешавањима у општини	Континуирано извештавање о културним дешавањима путем медијских садржаја	Број објављених најава Број објављених вести	Ученички парламенти Медији
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5.2.: Унапређење програма за децу у области културе			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ПАРТНЕРИ
5.2.1.Музичке радионице	Укључивање деце у реализацију културног	Број одржаних радионица и број деце која су	Културни центар и образовне установе

	програма	учествовала	
5.2.2. Уметнички кампови	Укључивање деце у реализацију културног програм	Број одржаних кампова и број деце која су учествовала	Културни центар и образовне установе
5.2.3. Новинарске/литерарне секције	Укључивање деце у реализацију културног програм	Број деце која учествују у секцији	Културни центар и образовне установе
5.2.4. Позоришне представе	Укључивање деце у реализацију културног програм	Број одржаних представа	Културни центар и образовне установе
5.2.5. Биоскопи на отвореном	Укључивање деце у реализацију културног програм	Број пројектованих филмова и број гледалаца	Културни центар и образовне установе
5.2.6. Музички фестивали	Укључивање деце у реализацију културног програм	Број одржаних фестивала	Културни центар и образовне установе
5.2.7. Филмски фестивали	Укључивање деце у реализацију културног програм	Број одржаних фестивала	Културни центар и образовне установе
5.2.8. Креативне/ликовне радионице	Укључивање деце у реализацију културног програм	Број одржаних радионица	Културни центар и образовне установе
5.2.9. Драмске радионице	Укључивање деце у реализацију културног програм	Број одржаних радионица	Културни центар и образовне установе
5.2.10. Оснивање дечијег музичког театра	Укључивање деце у реализацију културног програм	Број докумената	Културни центар и образовне установе
5.2.11. Оснивање међународног дечијег хорског фестивала	Укључивање деце у реализацију културног програм	Број докумената	Културни центар и образовне установе
5.2.12. Организација глумачке радионице у свим основношколским и средњошколским установама	Укључивање деце у реализацију културног програм	Број деце заинтересоване за глумачке радионице	Културни центар и образовне установе
5.2.13. Међусекторска сарадња у циљу информисања деце о културним садржајима у општини Врбас	Одржане две презентације годишње драмско рецитаторског програма Одржан минимум један музички фестивал за децу Одржана минимум једна радионица годишње Градског музеја Реализоване минимум две годишње ликовне радионице, изложбе и колоније	Број деце заинтересованих за учешће у фолклорном ансамблу Број одржаних часова, број заинтересованих ученика Број деце заинтересованих за учешће у пројекту Број деце заинтересованих за рад у музичким секцијама Број деце који учествује у креирању музејских садржаја Број деце заинтересованих за ликовне радионице	Културни центар Школе Удружења
5.2.14. Организација “ВРБА ФЕСТА” – фестивала дечијег аматерског стваралаштва	Одржано минимум пет позоришних представа	Број одиграних позоришних представа Број посетилаца представа	Културни центар Школе
5.2.15. Међусекторска сарадња у циљу промоције школе глуме и филма	Организована школа глуме за децу до 18 година Одржано минимум 10 филмских пројекција	Број деце која похађају школу глуме, број одиграних представа Број филмских пројекција, број гледалаца	Културни центар Школе Удружења
5.2.16. Организација трибина из области културе, Организација фестивала за децу (Дечије културно лето, Змајевачке дечије игре, Невенов фестивал деце песника и др.)	Организовани фестивали за децу (Дечије културно лето, Змајевачке дечије игре, Невенов фестивал деце песника и др.)	Број одржаних програма број учесника	Културни центар Школе Локална самоуправа Медији

2.6. ПОДРШКА РОДИТЕЉСТВУ И СТРУЧЊАЦИМА

Прве године живота имају изузетан значај за целокупни физички, психомоторни, психосоцијални, као и развој детета у сензорној и говорној области, са битним утицајем на каснија постигнућа у одраслом добу. Развој мозга је најинтензивнији у првим месецима и годинама живота и ангажовање тог огромног природног развојног потенцијала директно зависи од искустава и стимулуса којима је дете изложено у овом периоду. Улагање у развој раног детињства (ЕЦД) једна је од најбољих инвестиција којом земља може да подстакне економски раст и елиминира екстремно сиромаштво и неједнакост. Да би се развила до свог пуног потенцијала, деца је потребна подстицајна нега - услови који промовишу здравље, исхрану, сигурност и безбедност, брину о нези и могућности за рано учење.

Светска здравствена организација, Дечји фонд Уједињених нација и Светска банка, у сарадњи са Партнерством за здравље мајки, новорођенчади и детета, Акционом мрежом за рани развој детета, на 71. Светској здравственој скупштини усвојиле документ: Оквир подстицајне неге за развој деце раног узраста (Nurturing Care Framework for Early Childhood Development). Овај документ заправо представља оквир и мапу пута за креирање политика и услуга у друштву, а које на најбољи могући начин подржавају родитеље, породицу, друге неговатеље да пружају подстицајну негу деци. Другим речима, ово је свеобухватни оквир који подржава децу у њиховом опстанку и напредовању ради трансформације њиховог здравља и људског потенцијала.

На националном нивоу, поред секторских стратегија и институционалног оквира, најважнији оквир приликом израде почетне процене стања је Уредба о Националном програму за унапређење развоја у раном детињству², коју је донела Влада Републике Србије. Овим програмом за унапређење развоја у раном детињству се обухватају активности на промоцији, заштити и унапређењу развоја детета у првим годинама живота и наглашава да је у циљу развоја система здравствене заштите у Републици Србији, посебна пажња усмерена на заштиту, унапређење и промоцију здравља најмлађег нараштаја, као значајне компоненте укупне визије развоја система здравствене заштите у Републици Србији.

У оквиру Савета за права детета Влада Републике Србије потписала је национални Позив на акцију: Подршка развоју деце у раном детињству. Позив на акцију има за циљ да покрене свеобухватне одговоре друштва у домену стварања услова подршке деци на раном узрасту (који су усмерени на децу и њихове родитеље и старатеље) – од пренаталног периода до поласка деце у школу. Како би програми намењени деци у раном детињству били делотворни, у њихово спровођење морају да буду укључени различити сектори, институције и организације.

Програм „**Подршка подстицајном родитељству кроз игру**“, који спроводи УНИЦЕФ, СКГО и Хармонија – Центар за подршку раном развоју и породичним односима, уз финансијску подршку Фондације ЛЕГО има за циљ унапређење капацитета система за доступну, праведну и квалитетну подршку родитељима и старатељима деце раног узраста, од рођења до 6 године, како би деца раног узраста имала услове за подстицајну негу тј. добро здравље и квалитетну исхрану, подстицајне односе са својим родитељима/старатељима засноване на разиграним и негујућим интеракцијама, прилике за рано учење кроз игру, сигурно и безбедно окружење.

Пројекат „**Подршка локалним самоуправама за ширење добрих политика и пракси подршке родитељству**“ је усмерен на унапређење система подршке родитељима у локалним самоуправама у првим годинама одрастања детета. СКГО као партнер на заједничком програму пружа подршку изабраним локалним самоуправама у унапређивању система подршке родитељству у првим годинама развоја детета, кроз низ повезаних мера као што су:

- 1) Успостављање међусекторске сарадње и усвајање интерсекторског приступа кроз размену

² "Службени гласник РС", број 22 од 4. марта 2016

информација и података у процесу дефинисања локалних политика које подржавају родитељство;

- 2) Препоруке за унапређење постојећих или изради нових локалних планских и других докумената која се односе на права услуге и мере подршке родитељству и раном развоју деце;
- 3) Мапирање буџетских средстава за подршку раном развоју деце у буџету за наредну годину;
- 4) Израда стратегија за комуникацију са заједницом, родитељима и спровођењем кампања у локалним заједницама.
- 5) Успостављање механизма за континуирану сарадњу градова и општина са кључним корисницима ове врсте подршке, а то су родитељи/старатељи.

Анализа стања подршке родитељству у првим годинама развоја детета у општини Врбас је спроведена у оквиру пројекта „Подршка локалним самоуправама за ширење добрих политика и пракси подршке родитељству“, у периоду од јуна 2022. до јануара 2024. године.

Предмет анализе је систем подршке родитељима и деци у општини Врбас периоду раног развоја како би се дошло до сазнања о потребама, приликама и могућностима за унапређење система подршке и окружења за рани развој деце.

Циљ анализе стања је процена капацитета локалне самоуправе за подршку подстицајном родитељству и раном развоју деце ради креирања препорука за развој подстицајног окружења за развој деце у раном детињству.

Анализа стања биће спроведена у складу са методолошким оквиром, структуром и показатељима развијеним у оквиру пројекта „Подршка локалним самоуправама за ширење добрих политика и пракси а подршке родитељству“, и уз менторску подршку тима СКГО.

6. ПОДРШКА РОДИТЕЉСТВУ И СТРУЧЊАЦИМА			
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.1.: Унапређивање квалитета услуга за децу на раном узрасту, њиховим родитељима и старатељима кроз рад патронажних сестара, педијатара, васпитача у предшколским установама и стручних сарадника у услугама социјалне заштите			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ ПАРТНЕРИ
6.1.1. Едукација родитеља о пожељним васпитним стиловима и њихове важности за физичко, ментално и социјално здравље деце „Подршка подстицајном родитељству кроз игру“	Реализоване минимум 3 едукативне активности о разиграном родитељству	Број реализованих радионица Број едукованих родитеља	Удружења у партнерству са релевантним институцијама , Предшколска установа Бошко Буха и Центар за социјални рад Врбас
6.1.2. Обука родитеља и старатеља за респозивно старање, значај игре, родитељски савез, читање са бебом	Реализоване минимум 3 обуке за родитеље Минимум 45 родитеља је унапредило вештине родитељства	Број реализованих обука Број родитеља који су похађали радионице	Удружења у партнерству са релевантним институцијама, ПУ Бошко Буха и Центар за социјални рад Врбас
6.1.3. Едукација родитеља о здравој исхрани одојчади и мале деце	Реализовано минимум 3 едукације о здравој исхрани одојчади и мале деце Минимум 45 родитеља едуковано о правилној исхрани одојчади и мале деце	Број реализованих едукација/ Број едукованих/ родитеља	Дом здравља “Вељко Влаховић”, Врбас, педијатар

6.1.4. Информисање родитеља о штетности коришћења мобилних телефона, лаптопа и телевизије у току раног развоја деце	Реализовано минимум 3 предавања за родитеље Минимум 45 родитеља информисано о штетности коришћења информативних технологија у раном развоју деце	Број реализованих обука Број едукованих родитеља	Дом здравља "Велько Влаховић" Врбас, психолог
6.1.5. Едукација и информисање родитеља о значају раног развоја	Реализоване минимум 6 едукативних и информативних предавања-активности о раном развоју и значају првих година живота детета	Број реализованих едукација Број едукованих родитеља	Предшколска установа у сарадњи са патронажном службом и педијаријом
6.1.6. Едукација родитеља о значају игре у развоју деце, читања са децом	Реализоване минимум 3 едукације за родитеље и минимум 24 родитељских састанака на ову тему на нивоу група или вртића Минимум 60 родитеља едуковано кроз трибине, групе, и минимум 250 родитеља едуковано кроз родитељске састанке	Број реализованих едукација Број едукованих родитеља	Предшколска установа у сарадњи са библиотеком и градским музејом
6.1.7. Кратки програми за децу и родитеље из социјално угрожених породица и породица које нису укључене у систем ПВО (ликовне, музичке, креативне радионице, радионице о социоемоционалном учењу, радионице за родитеље)	Реализовано минимум 6 кратких програма за децу и родитеље Минимум 50 родитеља едуковано о људским правима, толеранцији и недискриминацији	Број реализованих кратких програм Број родитеља и деце која су похађала програм	Предшколска установа у сарадњи са локално самоуправом, патронажном службом, Црвеним крстом и Центром за социјални рад
6.1.8. Организовање читалачког клуба за децу и родитеље	Реализовано минимум 4 читалачка клуба на нивоу предшколске установе Минимум 50 родитеља укључено у активности клуба	Број реализованих клубова Број родитеља учесника	Предшколска установа и библиотека
6.1.9. Клубови родитеља и тематски родитељски састанци-радионице за децу и родитеље, која имају додатну потребу за подршком у области подстицајног родитељства	Оснивање клубова у бар 4 вртића установе, са тематским састанцима и радионицама Минимум 50 родитеља и 50 деце обухваћено	Број реализованих састанака Број укључених родитеља и деце	Предшколска установа
6.1.10. Услуга школице раног развоја за родитеље деце 1-6 година	Реализовано 10 радионица-предавања током године на тему раног развоја и унапређивања родитељских вештина	Број реализованих радионица-предавања Број учесника	Предшколска установа
6.1.11. Услуга школица за родитељство као подршка родитељима за развој родно балансираног родитељства	Унапредити способности будућих родитеља за негу и бригу о беби и подстицање њеног раног раста и развоја	Број родитеља Број одржаних часова Број стручњака	Дом здравља, Поливалентна патронажа
6.1.12. Обележавање месеца родитељства кроз разне активности и радионице за децу и родитеље	Обележен месец родитељства кроз разне активности и радионице за децу и родитеље	Број активности Број радионица Број деце Број родитеља	Предшколска установа, Општина, Јавна библиотека, Дом здравља, Центар за социјални рад

6.1.13.Организовање радионица за труднице у циљу обележавања Светске недеље дојења	Организовано минимум 2 радионице за труднице	Број одржаних радионица, Број трудница, Број одржаних предавања, Број подељених паклон пакета за све мајке и беб са територија општине Врбас рођене у августу текуће године	Дом здравља- поливалентна патронажа, Комисија за популациону политику
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.2.: Јачање компетенција стручњака/професионалаца који раде са децом			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ ПАРТНЕРИ
6.2.1.Едукација професионалаца који раде са децом за коришћење информационих технологија/унапређење дигиталних компетенција	Минимум 30 професионалаца који раде са децом унапредили ИТ вештине и дигиталне компетенције Одржано минимум 2 едукације професионалаца у области коришћења информационих технологија	Број професионалаца који раде са децом који су унапредили ИТ вештине и дигиталне компетенције Број одржаних едукација	Центар за стручно усавршавање запослених у образовању, удружења
6.2.2.Обуке којима се унапређују вештине комуникације и асертивне комуникације	Минимум 30 професионалаца који радеса децом унапредили вештине комуникације и асертивност	Број професионалаца који раде са децом који су унапредиливештине	Удружења у партнерству са релевантним институцијама
6.2.3.Едукација професионалаца о развојним карактеристикама деце и начинима прилагођавања садржаја развојним специфичностима	Минимум 30 професионалаца који раде са децом едуковано о развојним карактеристикамадеце и начинима прилагођавања садржаја развојним специфичностима Одржано минимум 2 едукације професионалаца који раде са децом о развојним карактеристикама деце и начинима прилагођавања садржаја развојним специфичностима	Број професионалаца који раде са децом који су едуковани о развојним карактеристикама деце и начинима прилагођавања садржаја развојнимспецифичностима Број одржаних едукација	Удружења у партнерству са релевантним институцијама, Центар за стручно усавршавање запослених у образовању
6.2.4.Едукација патронажних сестара за телевидео саветовања	Обучене минимум 2 патронажне сестре Одржана минимум 4 вебинара	Број професионалаца која раде са децом Број одржаних едукација	Дом здравља
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.3.: Подизање свести о значају раног развоја и јачање компетенција стручњака/професионалаца који раде са децом-п.у. кроз примену програма Разиграно родитељство			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ ПАРТНЕРИ
6.3.1.Едукација професионалаца за примену програма Разиграно родитељство	Минимум 30 процената васпитача и медицинских сестара васпитача је интерно едуковано за примену алатки из програма Разиграно родитељство Одржано минимум 2 едукације годишње за едукације професионалаца	Процент професионалаца који је обухваћен обукама Број одржаних едукација	Координатори учења за примену програму Разиграно родитељство и професионалци који су обучени у установи

6.3.2.Обуке за запослене који нису били укључени у програм о значају раног развоја, игре...	Минимум 40 процената професионалаца који радеса децом унапредили вештине и знања о раном развоју	Процент професионалаца који раде са децом који су унапредили знања тј прошли обуке	Координатори учења за примену програма у сарадњи са ментором и Центром Хармонија Нови Сад
6.3.3.Имплементација програма кроз примену алата Подстицајног родитељства	Минимум 20 професионалаца који раде са децом користи алатке из Програма Разиграно родитељство Минимум 6 вртића предшколске установе системски примењује програм у раду са родитељима и старатељима	Процент професионалаца који раде са децом који примењују алатке из програма Број вртића у којима се примењује програм	Координатори за учење и професионалци који примењују програм
6.3.4.Израда плана унапређивања квалитета рада у области Подршке деци и породици кроз рад тима за самовредновање	Минимум 70 посто остварености стандарда квалитета у области Подршке деци и породици	Процент остварености стандарда	Тим за обезбеђивање квалитета и развој установе

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.4.: Подизање квалитета физичке средине са аспекта подстицајног родитељства и подршке деци и породици

АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ ПАРТНЕРИ
6.4.1.Структурирање заједничких просторних целина(целине за игру и учење и куткови за родитеље)	У сваком вртићу формиран заједнички простори у вртићима	Број вртића у којима су спроведене промене у физичкој средини	Практичари у вртићима, главни васпитачи
6.4.2.Формирање читалачких клубова и простора за читање	Минимум 4 вртића имају формиране читалачке клубове и континуитет у раду	Број читалачких клубова који имају континуитет у раду	Главни васпитачи, практичари који су прошли обуку, координатор учења, библиотека
6.4.3.Опремање простора за реализовање кратких програма са децом и породицом	3 вртића имају опремљен простор за реализовање кратких програма за децу и породице које нису у систему ПВО	Број вртића који имају опремљен простор и реализују програме	Уницеф, донатори, главни васпитачи, директор
6.4.4.Унапређивање услова за сигуран и безбедан боравак деце у п.у.	Минимум 80 посто остварености стандарда Установа је сигурна и безбедна средина, из области Подршке деци и породици	Процент остварености стандарда	Тим за обезбеђивање квалитета и развој установе
6.4.5.Сервис са саветодавну подршку родитељству	Успостављен 1 сервис за саветодавну подршку Минимум 50 родитеља користило подршку сервиса за саветодавну подршку родитељству	Број успостављених сервиса Број родитеља који су користили услуге сервиса	ЈПУ „Бошко Буха“, стручна служба, стручњаци из других установа по потреби
6.4.6.Активности подршке родитељима деце из осетљивих група (радионице, предавања, саветовање и сл.)	Реализовано минимум 4 активности годишње за родитеље деце из осетљивих група Минимум 20 родитеља годишње учествовало у активностима	Број реализованих активности Број родитеља корисника активности	ЈПУ „Бошко Буха“, Центар за социјални рад, дом здравља, Црвени крст Врбас

2.7. ПРАЋЕЊЕ И ОСТВАРИВАЊЕ ДЕЧИЈИХ ПРАВА

Конвенција о правима детета

1. Декларација о правима детета, 1959, УН;
2. Конвенција о правима детета;
3. Опциони протокол уз Конвенцију о правима детета о продаји деце, дечјој проституцији и дечјој порнографији;
4. Опциони протокол уз Конвенцију о правима детета о учешћу деце у оружаним сукобима.

Конвенција о правима детета је најприхваћенији међународни уговор у области људских права. Осим што је први међународни документ који обухвата сва људска права, Конвенција је иновативна пошто успоставља нека нова и изазовна права, као што су право детета да изрази своје мишљење и право детета жртве свих облика експлоатације на физички и психолошки третман и интеграцију. 2000. године усвојена су два Опциона протокола уз Конвенцију, који стварају бољи и конкретнији оквир за заштиту деце од учешћа у оружаним сукобима и других облика насиља и експлоатације. Каснији међународни уговори, као што су: Међународна конвенција о заштити свих радника миграната и њихових породица, Конвенција о правима особа са инвалидитетом, Римски статут Међународног кривичног суда или Конвенција Савета Европе о заштити деце од сексуалне експлоатације и сексуалног злостављања, уводе специфичне одредбе којима се гарантују права детета.

Људска права и мала деца

Мала деца су носиоци права. Конвенција о правима детета дефинише дете као „свако људско биће које није навршило осамнаест година живота, уколико се, по закону који се примењује на дете, пунолетство не стиче раније” (члан 1). Стога, мала деца су носиоци свих права признатих Конвенцијом. Она имају право на посебне мере заштите и, у складу са својим развојним способностима, на прогресивно вршење својих права.

Општи принципи и права у раном детињству

- **Право на живот, опстанак и развој.** Члан 6. се односи на урођено право детета на живот и обавезу држава уговорница да обезбеде, у највећој могућој мери, опстанак и развој детета.
- **Право на недискриминацију.** Члан 2. обезбеђује права сваком детету без било какве дискриминације.
- Дискриминација против женске деце је озбиљна повреда права, која утиче на њихов опстанак и све области њихових младих живота и ограничава њихову способност да дају позитиван допринос друштву. Оне могу бити жртве селективног абортуса, гениталног сакаћења, занемаривања и чедоморства, поред осталог и неадекватним дојењем. Од њих се може очекивати да преузму прекомерне породичне обавезе и могу бити лишене могућности да уживају у раном детињству и основном образовању;
- Дискриминација деце са инвалидитетом смањује изгледе за преживљавање и квалитет живота.
- Дискриминација у вези са етничким пореклом, класом/кастом, личним околностима и стилем живота, или политичким или верским уверењима (деце или њихових родитеља) искључује децу из потпуног учешћа у друштву.

- Посебно су изложена ризику мала деца која трпе вишеструку дискриминацију (нпр.у вези са етничким пореклом, социјалним или културним статусом, полом и/или инвалидитетом).
- **Најбољи интереси детета.** Члан 3. поставља принцип да су најбољи интереси детета примарни у свим поступцима који се тичу деце. Због релативне незрелости мале деце, надлежни органи процењују и заступају њихова права и најбоље интересе, у вези са одлукама и поступцима који утичу на њихову добробит, притом узимајући у обзир њихова мишљења и развојне могућности. Принцип најбољих интереса се помиње на више места у Конвенцији (укључујући у члановима 9, 18, 20 и 21, који су најрелевантнији за рано детињство).
- **Поштовање мишљења и осећања малог детета.** Члан 12. наводи да дете има право да слободно изрази своја мишљења у свим питањима која га се тичу, као и да она буду узета у обзир. Ово право утиче на јачање статуса малог детета као активног учесника у унапређивању, заштити и праћењу сопствених права.

Истраживања показују да је дете способно да обликује своје мишљење од најранијег детињства, чак и када није можда у стању да га вербално изрази. Сходно томе, пуна примена члана 12. Конвенције захтева признавање и поштовање, невербалних облика комуникације. Није неопходно да дете има свеобухватно знање о свима аспектима питања која га се тичу, већ треба да има довољно разумевање како би могло да формира своје мишљење о том питању.

Суштина права на партиципацију:

 - Дете је способно да изрази своје мишљење у складу са својим узрастом и развојним могућностима-не постоји развојна граница за изражавање мишљења.
 - Дете треба да изрази мишљење о свим стварима које га се непосредно тичу.
 - Дете треба да буде у стању да своје стање изрази слободно.
 - Дететовом мишљењу се посвећује пажња и оно се уважава.
 - Дететовом мишљењу се посвећује пажња у односу на узраст и зрелост.
- **Развојне могућности као оспособљавајући принцип.** У члану 5. истакнут је концепт „развојних могућности”, да би указао на процесе сазревања и учења, којим деца прогресивно стичу знање, способности и разумевање, укључујући разумевање о својим правима и најбољим начинима за њихово остваривање. Поштовање развојних могућности мале деце је кључно за остваривање њихових права, а нарочито је важно у раном детињству, због брзих трансформација у физичком, сазнајном, друштвеном и емотивном функционисању деце, од најранијег детињства до почетка школовања. Члан 5. садржи принцип да су родитељи и други стараоци одговорни за континуирано прилагођавање нивоа подршке и усмеравања према детету.
- **Друштвени трендови и улога породице.** Конвенција наглашава да „оба родитеља имају заједничку одговорност у подизању и развоју детета”, при чему су очеви и мајке признати као равноправни стараоци (члан 18. став 1.).
- **Помоћ родитељима.** Од држава уговорница се тражи да пруже одговарајућу помоћ родитељима, законским старатељима и ширим породицама у спровођењу обавеза подизања детета (члан 18. став 2. и 3.), укључујући помоћ родитељима у обезбеђивању животних услова неопходних за развој детета (члан 27. став 2.) и обезбеђивање да дете добије неопходну заштиту и негу (члан 3. став 2.).

7. СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ - Остваривање, унапређивање и заштити права детета загарантованих Конвенцијом о правима детета

Каталог права детета	АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОЦИОЦИ ПАРТНЕРИ
<p>Чл. 2 Забрана дискриминације</p> <p>Ни једно дете не сме бити дискриминисано с обзиром на боју коже, пол, језик, вероисповест, тубеђење, онеспособљеност или припадност некој националној или етничкој заједници</p>	Програм промоција хуманих вредности	Остварена права у циљу најбољег интереса детета	Број професионалаца који раде са децом Број одржаних едукација Број радионица Број деце	<p>Црвени крст Образовне установе Удружења</p>
	Програм „Бити хуман је лако кад знаш како“	Остварена права у циљу најбољег интереса детета	Број професионалаца који раде са децом Број одржаних едукација Број радионица Број деце	
	Програм превенције трговине људима	Остварена права у циљу најбољег интереса детета	Број професионалаца који раде са децом Број одржаних едукација Број радионица Број деце	
	Информисање јавности кроз медије	Остварена права у циљу најбољег интереса детета	Број објављених вести у медијима	
	Часови грађанског васпитања у школама	Остварена права у циљу најбољег интереса детета	Број часова грађанског васпитања	
<p>Чл. 3. Добробит детета је од примарног значаја</p> <p>Члан 3 поставља принцип да су најбољи интереси детета примарни у свим поступцима који се тичу деце. Због релативне незрелости мале деце, надлежни органи процењују и заступају њихова права и најбоље интересе, у вези са одлукама и поступцима који утичу на њихову добробит, притом узимајући у обзир њихова мишљења и развојне могућности. Принцип најбољих интереса се помиње на више места у Конвенцији (укључујући у члановима 9, 18, 20 и 21, који су најрелевантнији за рано детињство).</p>	Школица раног развоја	Остварена права у циљу најбољег интереса детета	Број родитеља који супрошли обуку Број реализованих обука Број деце Број објављених вести у медијима	<p>Предшколска установа, Општина, Комисија за популациону политику, Радно тело за подршку подстицајном родитељству и развоју деце, Координационо тело за превенцију насиља и злостављања у основним и средњим школама Дом здравља Удружења</p>
	Школица за родитељство као подршка родитељима за развој родно балансиранг родитељства	Остварена права у циљу најбољег интереса детета	Број релизованих радионица Број родитеља Број објављених вести у медијима	
	Читање са децом	Остварена права у циљу најбољег интереса детета	Број релизованих радионица Број родитеља	
	Кутак за родитеље	Остварена права у циљу најбољег интереса детета	Број постављених куткова за родитеље	
	Подршка подстицајном родитељству кроз игру	Остварена права у циљу најбољег интереса детета	Број родитеља Број реализованих радионица Број објављених вести у медијима	
	Едукације и трибине на тему насиља у основним школама	Остварена права у циљу најбољег интереса детета	Број едукација Број трибина Број објављених вести у медијима	
<p>Чл. 5 Поштовање родитељских права</p> <p>Свака држава је обавезна на</p>	Породични сарадник-услуга социјалне заштите	Остварена права у циљу најбољег интереса детета	Број родитеља	<p>Дом здравља, Центар за социјални рад, Предшколска установа, Општина,</p>

поштовање, одговорности, права и дужности родитеља или чланова шире породице или заједнице, како на начин који је у складу са развојним могућностима детета, одговарајуће усмеравање или саветовање у остваривању права.	Школица раног развоја (Тата и мама једнаки од првог дана, Кроз игру уче и расту деца и родитељи)	Остварена права у циљу најбољег интереса детета	Број одржаних радионица Број родитеља Број деце	Удружења
	Информисање јавности кроз медије	Остварена права у циљу најбољег интереса детета	Број објављених вести у медијима	
	Састанци савета родитеља	Остварена права у циљу најбољег интереса детета	Број одржаних састанака	
Чл. 6 Опстанак и развој детета Свако дете има право на живот и опстанак	Усвајање и спровођење свеобухватног Локалног акционог плана за децу	Усвојен ЛАП за децу и континуирано спровођење	Број спроведених активности дефинисаних ЛАП-ом	Општина, Удружење грађана
	право на једнократну помоћ за рођење детета, право на родитељски додатак, право на дечији додатак, право на регресирање трошкова боравка у предшколској установи, право на регресирање цене ужине, право на бесплатне уџбенике, право на регресирање трошкова превоза, право на једнократну помоћ деци из вишечланих породица	Остварена права на основу Закона о финансијској подршци породици са децом и Одлуке о финансијској подршци породици са децом	Број донетих решења Број објављених вести у медијима	Општина
Члан 12 Слобода изражавања мишљења Дете има право да слободно изрази своја мишљења у свим питањима која га се тичу, као и да она буду узета у обзир. Ово право утиче на јачање статуса малог детета као активног учесника у унапређивању, заштити и праћењу сопствених права.	Пружање информација, савета и правне помоћи на детету разумљив начин	Остварена права у циљу најбољег интереса детета	Број деце Број стручњака који раде са децом	Општина, Образовне установе, Центар за социјални рад, Удружења
	Континуирана подршка школског психолога, педагога, стручњака органа старатељства, породичног саветовалишта или друге одговарајуће установе или организације	Остварена права у циљу најбољег интереса детета	Број деце Број стручњака који раде са децом	

3. МЕХАНИЗМИ ОДРЖИВОСТИ

Стална конференција градова и општина (СКГО) припремила је предлог програмске класификације социјалне заштите и образовања са детаљно разрађеним индикаторима учинка који у потпуности омогућавају праћење адекватности, ефикасности и правичности. Потешкоћу представља и непостојање сектора и служби која би се свеобухватно бавила питањима заштите права детета и праћењем остваривања права и положаја детета у заједници. Као инструмент јавне контроле и праћења примене ЈАП-а за децу, потребно је формирати Радно тело за праћење примене ЈАП-а за децу, у саставу од 8 чланова и то по један представник: установе социјалне заштите; установе здравствене заштите; установе образовања; невладине организације које се баве заштитом права детета, средстава јавног информисања, полицијске станице, јединице локалне самоуправе и један представник установе културе.

ПРИОРИТЕТ 8 : ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА ДЕЦУ			
8.1. Специфични циљ: Праћење реализације активности предвиђених Локалним акционим планом за децу			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ ПАРТНЕРИ
8.1.1. Успостављање и редовно ажурирање података у циљу праћења остваривања ЈАП - а за децу	Успостављена база података са унетим индикаторима за праћење ЈАП-а за децу	Број институција које користе базу података	Установе, организације и институције које се баве питањима деце
8.1.2. Планирање приоритета ЈАП-а за децу у програмском буџету Општине Врбас	Испланирани приоритети ЈАП-а за децу који су планирани у програмском буџету Општине Врбас	Број планираних приоритета	Установе, организације и институције које се баве питањима деце
8.1.3. Формирање Радног тела за праћење примене ЈАП-а за децу	Формирано Радно тело за праћење примене ЈАП-а за децу	Број одржаних састанака Радног тела	Општина, образовне установе, удружења
8.1.4. Праћење примене ЈАП-а за децу и подношење годишњих извештаја о праћењу примене ЈАП-а за децу	Извештај представљен јавности	Број реализованих активности	Општина, Радно тело, комисије

САДРЖАЈ

Редни
број

Страна

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ВРБАС

117. ОДЛУКА О ДОНОШЕЊУ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ
ПЛАНА ЗА ДЕЦУ ОПШТИНЕ ВРБАС ЗА ПЕРИОД
2024-2027. ГОДИНЕ 1359

Издавач: Скупштина општине Врбас
Одговорни уредник: Јелена Ђурковић - Технички уредник: Марија Тот
Адреса: Врбас, Маршала Тита 89 - Телефон: 021/7954-000, факс: 021/705-990
Годишња претплата: 9.000,00 динара - један примерак: 300,00 динара
Жиро рачун број: 840-13640-45 Општинска управа Врбас
Лист излази по потреби - Тираж: 65 примерака
